

جمهوری اسلامی افغانستان
استراتیژی انکشاف ملی افغانستان

استراتیژی سکتور مهاجرین، عودت کننده گان و بیجاشده گان

۲۰۱۳ - ۲۰۰۸ (۱۳۹۱ - ۱۳۸۷)

رکن هفتم: مصئونیت اجتماعی

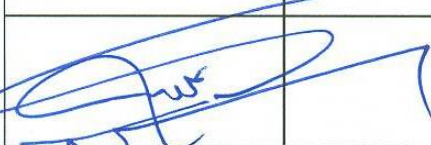

جمهوری اسلامی افغانستان

استراتیژی انکشاف ملی افغانستان

استراتیژی سکتور مهاجرین، عودت کننده گان، و بیجا شده گان داخلی

۲۰۱۳-۲۰۰۸

تهیه، ترتیب و تسلیم دهی:		
امضاء	اسم جالتمآب	وزارت/ریاست
	جلالتمآب شیر محمد "اعتباری" وزیر امور مهاجرین و عودت کننده گان	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان
	جلالتمآب داکتر عبدالمتین "ادراک" رئیس اداره ملی مبارزه با حوادث	اداره ملی مبارزه با حوادث

۲۰ دلو ۱۳۸۶

بسم الله الرحمن الرحيم

دیدگاه ما برای آینده افغانستان

تا سال 1400 هجری شمسی (2020 میلادی) افغانستان به دست‌آورد های ذیل نایل خواهد آمد:

- یک کشور دارای نظام سیاسی دموکراتیک به اساس اصول اسلامی و قانون اساسی، برخوردار از صلح و امنیت داخلی، روابط صلح آمیز و حسنه با کشور های همسایه، و برخوردار از احترام لازم در صحنه بین المللی.
- یک ملت بردبار، یکپارچه و کثرت گرا، پایند به ارزشهای اسلامی و اهداف والای مشارکت عمومی، عدالت، و تساوی حقوق شهروندی.
- جامعه مملو از امید و سرشار از رفاه بر اساس اقتصاد بازار تحت رهبری سکتور خصوصی قوی، مساوات اجتماعی، و حفظ پایداری محیط زیست.

اهداف استراتژی انکشاف ملی افغانستان از 1387 تا 1391 (2008/09 – 2012/13 میلادی)

استراتژی انکشاف ملی افغانستان پلانی است که بر اساس اهداف انکشافی افغانستان در پانزده سال (ام. دی. جی) بنا یافته است و منحصراً سند استراتژیک کاهش فقر در افغانستان مورد استفاده قرار میگیرد. پشتوانه های این استراتژی را اصول، ارکان و معیار های توافقنامه افغانستان تشکیل میدهند. ارکان و اهداف استراتژی انکشاف ملی افغانستان قرار ذیل اند:

1. امنیت: دستیابی به ثبات ملی، تقویت میکانیزم های تطبیق قانون و تأمین امنیت فردی هر شهروند افغان.
2. حکومنداری، حاکمیت قانون و حقوق بشر: تقویه بنیه دیموکراسی و حقوق بشر، حاکمیت قانون، عرضه خدمات عامه و حسابدهی دولت.
3. انکشاف اقتصادی و اجتماعی: کاهش فقر، تأمین انکشاف مداوم و پایدار از طریق اقتصاد بازار تحت رهبری سکتور خصوصی، بهبود شاخص های انکشاف بشری و پیشرفت قابل ملاحظه در جهت نیل به اهداف انکشافی افغانستان در پانزده سال (ام. دی. جی).

پیشگفتار

در رابطه به تهیه استراتیژی انکشاف ملی افغانستان

بسم الله الرحمن الرحيم

شش و نیم سال قبل از امروز مردم افغانستان و جامعه جهانی دست به هم دادند تا افغانستان را از چنگال تروریسم بین المللی نجات داده و کار بازسازی کشوری را که از میان ویرانی های خشونت و تروریسم سر بلند کرده بود، آغاز نمایند. ما در این تلاش مشترک تا حد زیادی پیش رفته ایم.

در یک مدت زمان کوتاه ما توانستیم تا با همکاری جامعه جهانی قانون اساسی افغانستان را بسازیم که متضمن ارزش های دیموکراسی، آزادی بیان و حقوق مساوی برای زنان باشد ملت افغانستان برای اولین بار در انتخابات ریاست جمهوری شرکت ورزید و اعضای شورای ملی را انتخاب نمودند، در حدود پنج میلیون مهاجر تا امروز به خانه و کاشانه شان برگشته اند که این بزرگترین رقم بازگشت مردم به سرزمین آبائی شان در طول تاریخ میباشد.

هزاران مکتب اعمار و بیشتر از شش میلیون پسر و دختر شامل مکتب گردیده اند، که بلند ترین رقم شمولیت در مکاتب را در تاریخ افغانستان نشان میدهد. صدها کلینیک صحتی ایجاد گردیده و پوشش خدمات اساسی صحتی را از نُه در صد در شش سال قبل به 85 درصد در حال حاضر افزایش داده است. دسترسی به خدمات تشخیصیه و معالجه یی که در سال 1381 تقریباً هیچ وجود نداشت اینک به بیشتر از 40 درصد افزایش یافته است. ما تا حال 12200 کیلومتر سرک را بازسازی نموده ایم که این امر منجر به بلند رفتن عواید و بهبود وضعیت زندگی مردم ما گردیده است. با تکمیل شبکه راه ها و زیربنای مواصلاتی، افغانستان از موقعیت بهتری برای مبدل شدن به پل ارتباطی اقتصادی میان کشورهای منطقه برخوردار خواهد شد.

این دستاوردها بدون حمایت جدی جامعه جهانی و عزم قوی مردم افغانستان امکان پذیر نبودند. من میخواهم به یک نکته اشاره نمایم و آن اینکه دستاوردهای ما نباید ما را از مسئولیت های عظیمی که فرا روی ما قرار دارند غافل سازد. تهدید تروریسم و مواد مخدر تا حال افغانستان و منطقه را متأثر ساخته و مانع فعالیت های انکشافی ما میگردد. پیشرفت های ما تا هنوز تحت تاثیر بی اعتمادی عامه به نسبت برخی از فعالیت های ناخوشایند یک تعداد از کارمندان دولت و میکانیزم های نا هماهنگ و غیر موثر عرضه کمک ها، قرار دارد. تقویت حکومت مرکزی و ادارات محلی و بازسازی قوه قضائیه نیز از جمله وظایف دشوار ما میباشد.

من خرسندم که برای مبارزه با این چالش ها استراتژی انکشاف ملی افغانستان را به شما معرفی میکنم. این استراتژی ثمره دو سال تلاش های خسته گی ناپذیر و مشوره های گسترده در تمام کشور می باشد. این استراتژی به مثابه یک سند معتبری که خود افغانها با تلاش خویش طرح آن را برای انکشاف افغانستان در تمام عرصه های بشری ریخته اند، منحصراً سند ملی استراتژی کاهش فقر نیز محسوب میشود. من یقین دارم که استراتژی انکشاف ملی افغانستان ما را در راستای نیل به معیارهای توافقنامه افغانستان و اهداف انکشافی افغانستان در پانزده سال (ام. دی. جی) کمک خواهد نمود. همچنان، از اینکه ما در حال حرکت به سمت کاهش وابسته گی به کمک های خارجی و تزئید رشد اقتصاد پایدار میباشیم، من این سند را جهت نیل به اهداف متوقعه در دراز مدت به حیث یک رهنمود برای افغانی ساختن فعالیت ها میپندارم.

من از جامعه جهانی برای کمک های پربهای شان ابراز امتنان نموده، از طریق این استراتژی که افغانها مالک آن اند، از همه همکاران میخواهم تا از تلاش های ملی انکشافی ما حمایت کامل نمایند. من چشم به راه سهم گیری تمام مردم افغانستان در این راستا بوده و از همه همکاران جامعه افغانی و جامعه جهانی که در ایجاد این استراتژی زحمات خسته گی ناپذیر کشیده اند قدردانی مینمایم. در فرجام، من از همکاری اعضای کمیته نظارت و دارالانشای استراتژی انکشاف ملی افغانستان در تهیه این سند سپاسگزاری مینمایم.

حامد کرزی

رئیس جمهوری اسلامی افغانستان

پیام کمیته نظارت

در رابطه به تهیه استراتیژی انکشاف ملی افغانستان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خرسندیم از اینکه استراتیژی انکشاف ملی افغانستان را که منعکس کننده تعهدات جمهوری اسلامی افغانستان به کاهش فقر و رشد اقتصادی تحت رهبری سکتور خصوصی در راستای ایجاد افغانستان سعادتمند و باثبات میباشد، تقدیم مینماییم. کمیته نظارت استراتیژی انکشاف ملی افغانستان از سوی دولت مؤظف گردیده بود تا یک استراتیژی ملی را به اساس اهداف انکشافی افغانستان در پانزده سال تهیه نماید که افتخار مالکیت آنرا افغانها داشته و شرایط لازم یک سند استراتیژی کاهش فقر را برآورده سازد. کمیته نظارت غرض طرح، بحث و نظارت از روند تهیه این استراتیژی، مجالس متعددی را به شکل منظم راه اندازی نموده است، که موضوعاتی چون شناسایی نیازمندی ها، سمع شکایات مردم و اولویت بندی در تخصیص منابع و اقدامات لازم آجندای این مجالس را تشکیل داده اند. در راستای افغانی سازی و مالکیت افغانی، کمیته نظارت مشوره های جامع و گسترده را - هم به سطح ملی و هم به سطح ولایتی - تسهیل نموده است.

حمایت پایدار مالی و نظارت و ارزیابی مداوم، عناصر اصلی فایق آمدن بر چالش های آینده که در راستای تطبیق استراتیژی انکشاف ملی افغانستان بدان مواجه خواهیم شد، شمرده میشوند. انتظارات مردم افغانستان بلند میباشد، لیکن ما تا هنوز هم به محدودیت منابع مالی روبرو میباشیم. از سال 1380 (2001 میلادی) ما به مؤفقت های بی شماری نایل آمده ایم، ولی با آنهم فعالیت های دیگری نیز باید انجام شوند تا اهداف توافقنامه افغانستان جامه عمل ببوشند. این امر ایجاب می کند تا دولت افغانستان به حمایت جامعه جهانی در زمینه دستیابی به دیدگاه و اهداف استراتیژی انکشاف ملی افغانسان گام های قاطع و استراتیژیک برداشته و تعهد کامل داشته باشد.

ما چشم به راه آنیم تا از طریق مساعی مشترک همکاران دولتی، نماینده های جامعه مدنی، بزرگان قوم، علمای دین، سکتور خصوصی، جامعه جهانی و در نهایت امر تمام افغانها، استراتیژی انکشاف ملی افغانستان را تطبیق نماییم، زیرا این امر در تطبیق معیارهای توافقنامه افغانستان و اهداف انکشافی افغانستان در پانزده سال (ام. دی. جی) کمک مینماید.

پروفیسور محمد اسحاق نادری

مشاور ارشد رئیس جمهور در امور اقتصادی و
رئیس دارالانشای استراتیژی انکشاف ملی افغانستان و
بورده مشترک نظارت و انسجام

احمد ضیا مسعود
معاون اول

داکتر رنگین دادفر سپنتا
وزیر امور خارجه

داکتر انورالحق احدی
وزیر مالیه

سرور دانش
وزیر عدلیه

داکتر محمد امین فرهنگ
وزیر تجارت و صنایع

داکتر جلیل شمس
وزیر اقتصادی

داکتر زلمی رسول
مشاور امنیت ملی

حنیف اتمر
وزیر معارف

سپاسنامه

در رابطه به تهیه استراتیژی انکشاف ملی افغانستان

بسم الله الرحمن الرحيم

استراتژی انکشاف ملی افغانستان بدون همکاری صادفانه یک تعداد افراد و سازمانها نمیتوانست تهیه گردد. این استراتژی، تحت راهنمایی کمیته نظارت که از سوی جلالتماب حامد کرزی رئیس جمهور افغانستان تعیین و ریاست آنرا جلالتماب پروفیسور اسحق نادری مشاور و ارشد رئیس جمهور در امور اقتصادی به عهده داشت، نهایی گردید. اعضای این کمیته را جلالتماب رنگین دادفر اسپننا وزیر امور خارجه، جلالتماب انورالحق احدی وزیر مالیه، جلالتماب جلیل شمس وزیر اقتصاد، جلالتماب سرور دانش وزیر عدلیه، جلالتماب حنیف اتمر وزیر معارف، جلالتماب میر محمد امین فرهنگ وزیر تجارت، و جلالتماب زلمی رسول مشاور امنیت ملی، تشکیل میدهد.

من میخواهم از جلالتماب احمد ضیا مسعود، معاون اول رئیس جمهور و رئیس شورای اقتصادی، ابراز امتنان نمایم. همچنین میخواهم مراتب سپاسگزاری و امتنان خویش را به جلالتماب هدایت امین ارسلا وزیر ارشد و جلالتماب وحید الله شهرانی معین مالی وزارت مالیه و تیم وزارت مالیه تقدیم نمایم. من از ستره محکمه، شورای ملی، وزارتخانه ها و دوایر دولتی، مقامات ولایتی، سفرای افغانستان مقیم در خارج از کشور، کمیسیون های ملی، دفتر ریاست جمهوری، سازمانهای جامعه مدنی و جامعه جهانی نیز تشکر مینمایم.

به این ترتیب، مراتب سپاس و امتنان خویش را به جلالتمابان وزرا، معین ها و همچنان مسئولین ارتباطی وزارت ها با دارالانشای استراتژی انکشاف ملی افغانستان، علما، روحانیون، بزرگان قوم، مسوولین سازمانهای جامعه مدنی، سفرا و نماینده های جامعه جهانی در افغانستان، و کافه ملت افغانستان ابراز میدارم. ادارات ملی و بین المللی در مشوره های ولایتی سهم فعل داشته اند، که همکاری ها، نظریات و پیشنهادات شان غنای استراتژی های سکتوری و تطبیق این استراتژی ها را تضمین مینماید. همچنان از وزارت احیا و انکشاف دهات بخاطر همکاری های مؤثر شان در عرصه مشوره های ولایتی تشکر مینمایم. به همین ترتیب، از همکاری های مشاورین رئیس جمهور، هریک داوود صبا و نورالدین دلاوری، و در ضمن از محمود صیقل برای نظریات سازنده شان سپاسگزارم. جا دارد تا از والیان و کارمندان شان بخاطر همکاری های همه جانبه شان با کارمندان استراتژی انکشاف ملی افغانستان نیز تشکر کنم.

به صورت ویژه از همکاری ها و تلاشهای خسته گی ناپذیر وحیدالله ویسی، مسوول روند ایجاد استراتژی انکشاف ملی افغانستان و سند کاهش فقر، و از تیم شان که متشکل از متخصصین جوان افغان میباشد و در زمینه تکمیل سند ابتدایی استراتژی انکشاف ملی افغانستان، توافقتنامه افغانستان و استراتژی کامل انکشاف ملی افغانستان؛ به مشوره همکاران داخلی و خارجی، زحمات خستگی ناپذیر را متقبل شده اند، جهان سپاس مینمایم. این تیم شامل افراد آتی اند: همآهنگ کننده های سکتوری، هریک راحت الله نعیم، فرزانه رشید رحیمی، محمد شاکر مجیدی، عطاالله عاصم، محمد اسمعیل رحیمی، علاؤالدین زلمی، هدایت الله اشرفی، شکریه کاظمی، سیف الرحمن احمد زی؛ و اعضای بخش مشوره های ولایتی، هریک محمد یوسف غزنوی، محمد فهیم مهری، شهنشاه شیرزی، حکمت الله لطیفی، سید احمد روحانی و محمد عثمان فهیم و همچنان سایر همکاران کلیدی این پروژه که شامل ملک شرف، نعیم همدرد، محمد سلیم الکوزی، میر احمد طیب واعظی، سید شاه امین زی، خوره کاکر و محمد کاظم. همچنان از نعمت الله بیژن بخاطر همکاری های شان از جانب دارالانشای مورد مشترک نظارت و انسجام تشکر مینمایم. من در ضمن از همکاری مشاورین خارجی: زلاتکو هورتیچ، پاؤل او برائین، جم رابرتسن، بارنی روبین، پیتر مدل بروک، ریچارد پانزیو، انیتا نیرودی، شکتی سینها، آشوک نیگام، کریستوفر الکساندر و امیره حق که ما را در این تلاش ها یاری رسانیده اند، نیز متشکرم.

در اخیر، از تمام کسانی که در امر تهیه نخستین استراتژی انکشاف ملی افغانستان - که در تاریخ کشور ما منحصیث یک سند بی نظیر و یک تعهد ملی در راستای رشد اقتصادی و کاهش فقر در افغانستان میباشد - همکاری و زحمت کشیده اند، سپاسگزارم.

ادیب فرهادی

رئیس دارالانشای استراتژی انکشاف ملی افغانستان و
بورد مشترک نظارت و انسجام

نوٹ: لطفاً بخاطر فهرست مکمل تمام همکاران دخیل در روند این استراتژی، به صفحه بعدی مراجعه نمایند.

تهیه و ترتیب استراتژی سکتور مهاجرین، عودت‌کننده گان و بیجا شده گان حاصل تعهد و تلاش کارمندان وزارت های کلیدی حکومت افغانستان، نهاد های وابسته به ملل متحد، مراجع تمویل کننده، مؤسسات غیر حکومتی، جامعه مدنی و سکتور خصوصی بوده است.

همکاری و سهمگیری افراد ذیل در تهیه این استراتژی بی نهایت ارزشمند بوده است:

جلالتمآبان شیر محمد اعتباری، وزیر امور مهاجرین و عودت‌کننده گان، استاد محمد اکبر وزیر اسبق امور مهاجرین و عودت‌کننده گان، داکتر عبدالمتین ادراک، رئیس عمومی اداره ملی مبارزه با حوارث، عبدالقادر احدی معین وزارت امور مهاجرین و عودت‌کننده گان و فضل احمد عظیمی معین وزارت امور مهاجرین و عودت‌کننده گان.

در نهایت، از حضور تمام افرادی که دارالانشأ استراتژی انکشاف ملی افغانستان را در تهیه استراتژی سکتور مهاجرین، عودت‌کننده گان و بیجا شده گان مدد رسانیده اند ابراز امتنان نموده و خواستار تعهد مستحکم همه هکاران خود در روند تطبیق این استراتژی میباشیم.

مطمئناً، همکاری و مساعدت سکتور مهاجرین، عودت‌کننده گان و بیجا شده گان کلید موفقیت این استراتژی بطور مشخص و بصورت کل در استراتژی انکشاف ملی افغانستان خواهد بود.

جای دارد تا از افراد ذیل نیز به خاطر کمک و حمایت های ارزشمند شان ابراز امتنان نماییم:

محترمان:

عبدالباری روستائی، خواجه محمد غریب فطری مشاور اسبق وزارت، ضیا احمد جلال، عبدالقادر حاحی، زاده شهیدی از وزارت امور مهاجرین و عودت‌کننده گان، سید رحیم از اداره ملی محیط زیست، داکتر محمد یحیی و بیار از وزارت مبارزه با مواد مخدر، محمد ضیا فرمند از اداره مستقل مبارزه با ارتشا و فساد اداری، محمد داود پنجشیری، محمد ایوب عرفانی، محمد صدیق رسولی از وزارت امور خارجه، انجنیر حبیب الله از اداره ملی مبارزه با حوادث، نصیر احمد عیانی از سفارت امریکا در کابل، خالد خوشبین از وزارت مالیه، احمد قیس منهظم، محمد ملنگ ابراهیمی، سردار ولی وردک، محمد نادر فرهاد، سلواتور لمباردو، ایون مکلود از دفتر کمشنری عالی سازمان ملل متحد در امور پناهنده گان.

نقشه افغانستان

ساختار استراتژی انکشاف ملی افغانستان

انکشاف اقتصادی و اجتماعی

حکومتداری

امنیت

رکن 8	رکن 7	رکن 6	رکن 5	رکن 4	رکن 3	رکن 2	رکن 1
8- حاکمیت اقتصادی و انکشاف سکتور خصوصی	7- مصنونیت اجتماعی	6- - زراعت و انکشاف دهات	5- - صحت	4- معارف و فرهنگ	3- - زیربنا و منابع طبیعی	2- حکومتداری سالم، حاکمیت قانون و حقوق بشر	1- امنیت

سکتورها

انکشاف سکتور خصوصی و تجارت	مصنونیت اجتماعی	زراعت و انکشاف دهات	صحت و تغذیه	معارف	انرژی	عدلیه	امنیت
	مهاجرین، عودت کننده گان و بیجا شده گان داخلی			فرهنگ، رسانه ها و جوانان	ترانسپورت	حکومتداری، اصلاح اداره عامه و حقوق بشر	
					تنظیم منابع آب	امور دینی	
					تکنالوژی معلوماتی و ارتباطات		
					انکشاف شهری		
					معادن		

مسائل مشترک

ارتقای ظرفیت

جنس

مبارزه با مواد مخدر

همکاری منطقه یی

مبارزه با فساد اداری

محیط زیست

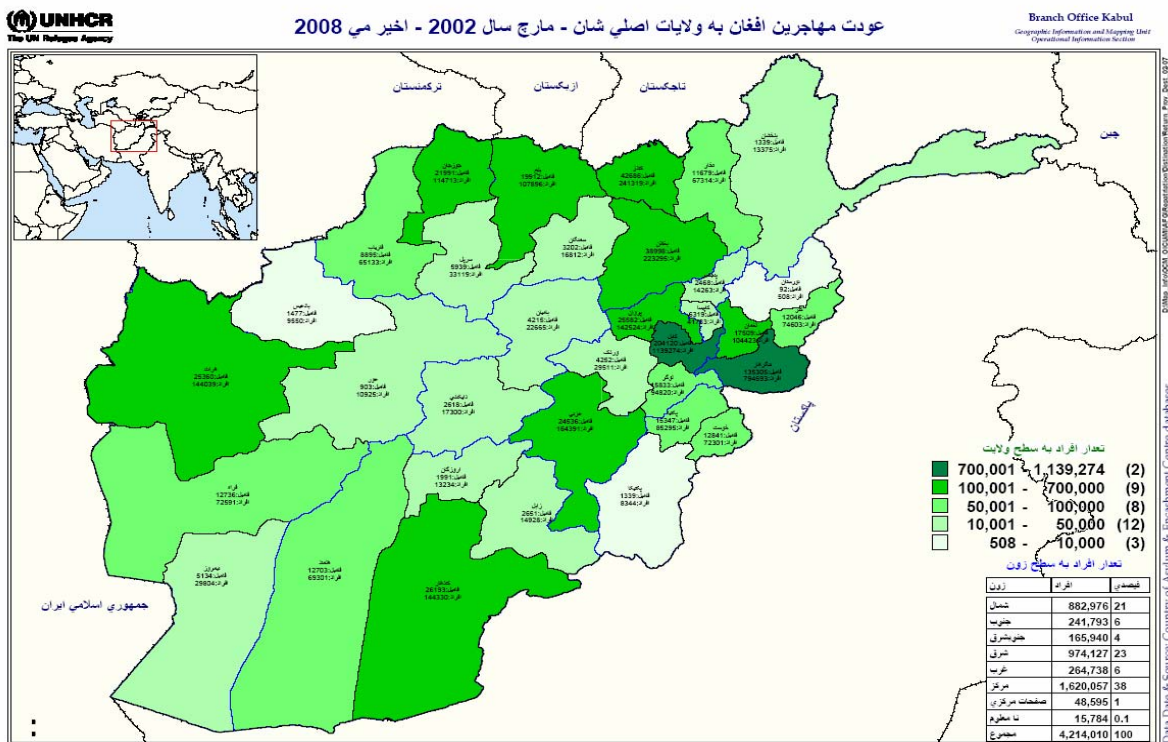
فهرست مندرجات

1.....	1. فشرده استراتژی
2.....	2. معرفی
3.....	1. مهاجرین ، عودت کننده گان ، بیجا شده گان داخلی ، کاهش فقر و رشد اقتصادی
4.....	3. وضعیت فعلی
7.....	4. استراتژی سکتور مهاجرین، عودت کننده گان و بیجا شده گان داخلی:
8.....	1. دیدگاه و اهداف استراتژیک
9.....	2. ارزیابی نیازمندی ها:
10.....	3. نتایج
10.....	4. پالیسی های کلیدی و هماهنگی
11.....	5. استراتژی های سکتور فرعی مهاجرین، عودت کننده گان و بیجا شده گان داخلی:
12.....	1. استراتژی عودت
13.....	2. استراتژی استقرار مجدد
16.....	3. استراتژی برای رفت و آمد فرامرزی
17.....	4. استراتژی برای افغان های که برای مدت طولانی باقی میمانند:
18.....	5. آمادگی ها برای حالات اضطراری (بیجاشدگان داخلی جدید)
20.....	6. مسائل مشترک و دیگر مسائل مربوط به سکتور
20.....	1. مسائل مشترک
21.....	2. گنجاندن پلانهای انکشاف ولایتی
21.....	3. مسائل مربوط به سکتور
22.....	4. نظارت و ارزیابی
23.....	5. ارزیابی خطرات
24.....	7. فهرست ماخذ

1. فشرده استراتژی

از سال 2002 بدینسو بیشتر از 5 میلیون افغان به کشور بازگشت نموده اند که اکثریت عظیم شانرا مهاجرینی تشکیل میدهند که از ایران و پاکستان به وطن عودت نموده اند. این تعداد عودت کننده شامل 52% از قشر نکور، 48% از قشر اناث را تشکیل میدهد. هنوز اضافه از 3 میلیون افغان دیگر در خارج از کشور بسر میبرند که نمیتوان یک دسته بندی دقیق از نظر جنسیت اجتماعی از این تعداد ارائه نمود. اکثریت این افراد برای بیشتر از 20 سال از کشور دور بوده اند. بعد از چهار سال استثنایی میزان عودت مهاجرین به کشور رو به کاهش نهاده است. همزمان با آن، میزان مهاجرت ها از اثر کار و تجارت فصلی روبه افزایش است. این امر سوالات زیادی را در باره آینده مدیریت و تنظیم مهاجرت ها به داخل و خارج افغانستان خلق میکند. با وجود دست آورد های قابل ملاحظه از سال 2002 به اینطرف در زمینه عودت و جذب مجدد یک تعداد زیاد از بیجا شده گان داخلی و افغانهای مهاجر، مسئله بیجا شدگان داخلی بیشتر بخاطر منازعات جاری و حوادث طبیعی (خشکسالی ها و سیلاب ها) هنوز هم به عنوان یک مشکل بزرگ باقی بوده و مستلزم اقدامات جدی تر میباشد.

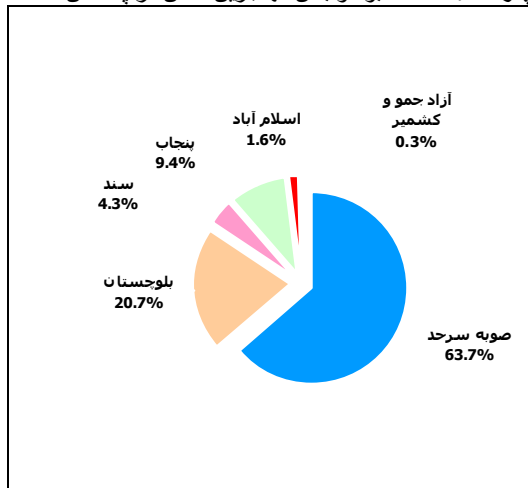
نقشه 1:

منبع: فشرده گزارش ماهوار - اپریل 2008، کمیشنری عالی ملل متحد در امور پناهنده گان

یافتن راه حل ها برای این جمعیت باقی مانده، و طرح چارچوب های وسیعتر سیاستگذاری برای بیجا شده گان، هنوز هم یک چالش بوده و رسیدگی به آن از توانایی نهاد های ارائه کننده کمک های انسانی فراتر میباشد. برای دستیابی به پیشرفت در زمینه های چون حق حیات، حق مالکیت، حق دسترسی به تعلیم و تربیه و حق آزادی و امنیت افراد در آینده به افزایش مشارکت سیاسی، مدیریت و هماهنگی بهتر و سرمایه گذاری پایدار بالای برنامه های جذب دوباره مهاجرین از سوی دولت افغانستان و مراجع تمویل کننده نیاز خواهد بود.

چارت 1: محلات بود و باش مهاجرین افغان در پاکستان

منبع: کمشنری عالی ملل متحد در امور پناهنده گان، کابل

سه فاکتور عمده در سال 2006 بر روند بازگشت تأثیرگذار بوده اند: وخامت اوضاع امنیتی، تفاوت های اقتصادی و اجتماعی میان افغانستان و کشور های همسایه آن، و این حقیقت که جمعیت ثبت شده افغان مقیم پاکستان (2.15 میلیون) و ایران (0.9 میلیون) بیشتر از بیست سال را در این کشور هابسریده اند. این احتمال وجود دارد که بازگشت کتله های عظیم مهاجرین به صورت داوطلبانه دیگر پایان یافته باشد. مهاجرت دوامدار، فقر، و اوضاع بازدارنده در اکثر مناطق کشور احتمالاً موانع هستند که غلبه بر آنها در آینده مشکل خواهد بود. تلاش برای طرح ریزی عودت مهاجرین به صورت مجموعی دو اصل عمده بازگشت داوطلبانه و با عزت را به خطر مواجه ساخته و دوامدار بودن روند بازگشت را مختل میسازد. این امر به طور مشخص در باره افراد نهایت آسیب پذیر، زنان و اطفال بی سرپرست، زنان مواجه با خطر، کهنسالان، فقرا، آنانیکه به مراقبت های صحی احتیاج دارند و افراد معتاد به مواد مخدر بیشتر صدق میکند. تداوم روند بازگشت داوطلبانه میتواند مشکلات افغانستان

را با کشور های همسایه کاهش دهد. فشار های مبنی بر معرفی شیوه هایی چون رسمی ساختن مهاجرین یا اعطای رسمی عنوان مهاجر که میتواند به بازگشت اجباری مهاجرین بینجامد نیز وجود دارد. افغانستان و حامیان بین المللی آن باید یک مجموع از سیاست ها، راه حل های عملی و عکس العمل های را برای این وضعیت پیچیده طرح نمایند تا زمینه یک توافق انسانی و عملی در مورد این موضوع مهیا شود.

2. معرفی

اهمیت بازگشت اضافه از 5 میلیون مهاجر از نظر اجتماعی اقتصادی برای بازسازی افغانستان کاملاً آشکار است. بازگشت این چنین جمعیت بزرگ مهاجرین تأثیرات مثبت بر همبستگی ملی، بازسازی و انکشاف خواهد داشت. بازگشت و جذب مجدد موفقانه 3.6 میلیون افغان تا سال 2005 یکی از عمده ترین دستاورد های توافقنامه بن پنداشته میشود. توافقنامه افغانستان و استراتیژی انکشاف ملی افغانستان نیز به موضوع بازگشت مهاجرین به عین پیمانه اهمیت قابل هستند.

در توافقنامه افغانستان سه معیار در رابطه با مهاجرین، عودت کنندگان و بیجا شدگان داخلی به ترتیب ذیل گنجانیده شده است:

- حقوق بشر: ... نظارت از حقوق بشر بر عهده حکومت خواهد بود و این کار مستقلانه از جانب کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان انجام خواهد شد و ملل متحد تدابیر مؤثری را به منظور حفاظت از حقوق بشر پیگیری خواهد نمود. کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، برای تحقق اهداف خویش، در رابطه به نظارت، تحقیق، حفاظت و بهبود حقوق بشر حمایت خواهد شد.
- همکاری منطقه بی... افغانستان و همسایه های آن موافقتنامه هایی را به امضا خواهند رساند که به موجب این موافقتنامه ها افغانستان بتواند کارگران مسلکی را از کشور های همسایه خویش به کشور وارد نماید و در عین حال افغان ها این امکان را داشته باشند تا در کشور های منطقه زمینه کار یابند و دستمزد خویش را به وطن ارسال نمایند.
- مهاجران و بیجا شده گان داخلی: تا پایان سال 1389 (2010 میلادی)، تمام مهاجرانی که عودت مینمایند و هم بیجا شده گان داخلی، از مساعدت ها، برای احیای مجدد شرایط زندگی و جاگزین ساختن شان در محلات اصلی، مستفید خواهند شد. ورود آنان در جامعه از طریق برنامه های انکشاف ملی به ویژه در ساحات کلیدی، حمایت خواهد گردید.

تصمیم‌برد مشترک نظارت و انسجام در جلسه 1 می 2007 مبنی بر تاسیس گروه مشورتی مهاجرین، عودت‌کننده گان و بیجا شده گان داخلی یکی دیگر از شواهدیست که از اهمیت این موضوع برای دولت افغانستان و جامعه بین‌المللی حکایت دارد. از زمان تاسیس خود این گروه دوجلسه را در تاریخ 24 جون و 10 سپتامبر برگزار نموده است.

1. مهاجرین ، عودت‌کننده گان ، بیجا شده گان داخلی ، کاهش فقر و رشد اقتصادی

تمام عودت‌کننده گان در حالت یکسان اقتصادی قرار ندارند. تمرکز ابتدائی دولت بالای قشر فقیر و آسیب‌پذیر خواهد بود و توجه خاصی در عرصه مصونیت غذایی ، سرپناه و اشتغال آنها مبدول خواهد گردید.

فیصدی قابل ملاحظه آنها را (به صورت تقریبی 20 فیصد) اطفال و نوجوانان تحت سنین واجد شرایط به کار تشکیل میدهد. که عودت آنان به کشور نیاز به سرمایه‌گذاری بیشتر در عرصه معارف و آموزش های حرفوی دارد.

در صورت ایجاد فرصت برای عودت‌کننده گان ، آنها منبع برای سرمایه خوب بشری برای کشور خواهند بود. اگرچه اکثریت آنها از مهارت های محدود برخوردار اند و یک تعداد زیادی از عودت‌کننده گان مهارت ها و پیشه های را در دیار هجرت آموخته اند. با استفاده از پلان گذاری های موثر قوای بشری ، از سرمایه های بشری عودت‌کننده گان استفاده خوب بعمل آمده میتواند.

بعضی از عودت‌کننده گان نیاز به انکشاف مهارت های شان خواهند داشت که میتواند آنرا از طریق برنامه ملی انکشاف مهارت ها و یا از طریق برنامه های آموزش حرفوی بدست آرند. با پلان گذاری منظم قوای بشری و انکشاف مهارت ها، عودت‌کننده گان آموزش دیده میتوانند خلا های موجود در سکندر های مختلف را مرفوع نمایند.

3. وضعیت فعلی

یکی از تأثیرات عمده جنگ و خشونت در افغانستان مهاجرت های دسته جمعی افغانها به کشور های همسایه بوده است که به علت تجاوز شوروی سابق به افغانستان اتفاق افتاده است. بین سال های 1979 و 1992 بیش از 6 میلیون افغان کشور را در جستجوی امنیت و مصونیت عمدتاً به مقصد ایران و پاکستان ترک نمودند و صد ها هزار نفر دیگر در جریان دهه 90 میلادی در نتیجه دوام جنگ های تنظیمی و قومی کشور را ترک نمودند. تا سال 2000 افغانها در 70 کشور جهان پناهنده شدند. میزان مهاجرت های داخلی ناشی از خشونت ها، فقر و خشک سالی نیز قابل ملاحظه بوده است. در بهار سال 2002 بیجا شده گان داخلی در افغانستان بیشترین میزان رشد را در جهان داشته است.

به اساس تخمین ها از سال 2002 به اینطرف اضافه از 5 میلیون افغان به کشور عودت نموده اند، که از اینجمله به 4 میلیون آنها از جانب دولت افغانستان و همکاران بین المللی آن مانند کمشنری عالی ملل متحد در امور مهاجرین، سازمان بین المللی مهاجرت و دیگر نهاد های مربوط ملل متحد، سازمان های غیر دولتی داخلی و بین المللی کمک صورت گرفته است. این روند بازگشت از نقطه نظر سیاسی، اقتصادی، و اجتماعی کمک قابل ملاحظه به موفقیت توافقنامه بن نمود. در کل، بیجا شده گان داخلی ناشی از خشونت از سال 2002 بدینسو کاهش یافته است ولی هنوز هم میزان آن قابل ملاحظه است. مهاجرت افغانها به خارج از منطقه یعنی به اروپا و دیگر ممالک کم شده است. با وجود میزان قابل ملاحظه بازگشت مهاجرین هنوز هم اضافه 3 میلیون افغان در کشور های پاکستان (2.11 میلیون) و ایران (0.9 میلیون) زندگی می کنند. هرچند، مهاجرت های کنونی بیشتر شکل نورمال داشته و دلایل آنها تا اندازه متفاوت است با آنچه در گذشته کشور با آن روبرو بوده دلیل رفت و آمد افغان ها به خارج و داخل کشور امروزه بیشتر به دلایل اقتصادی و اجتماعی صورت میگیرد. تفاوت میان پناهنده و مهاجر دیگر کمرنگ شده است، اما چارچوب های سیاسی و مقرراتی با این پیشرفت ها همگام نبوده اند.

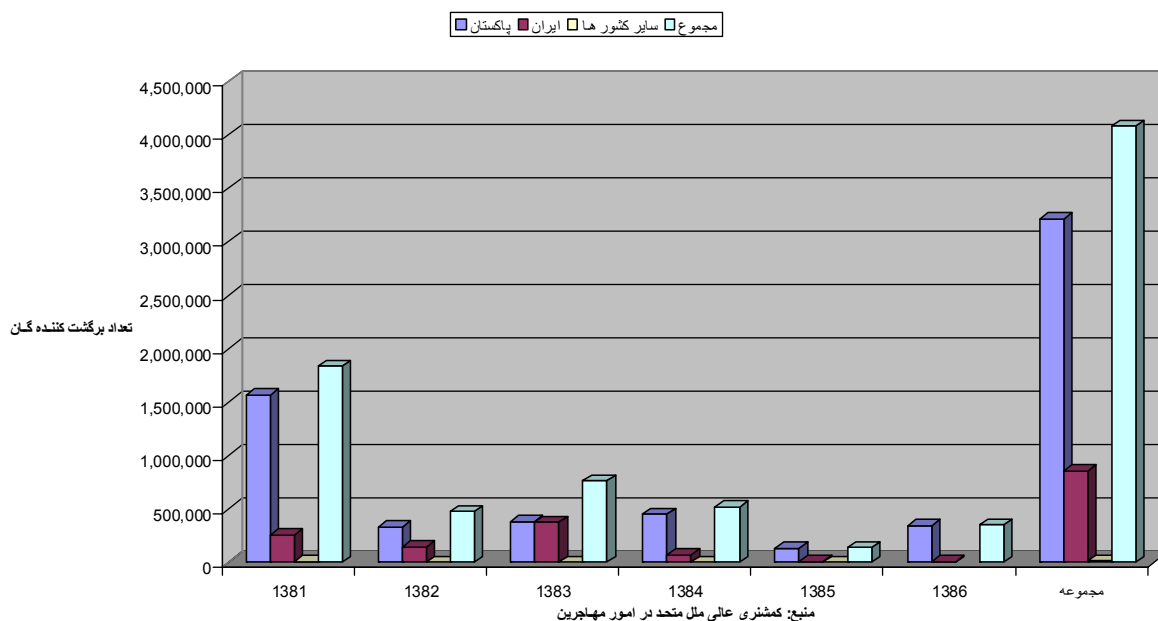
جدول 1: مهاجرین که از سالهای 1381 - 1386 به وطن عودت نموده و با آنها کمک صورت گرفته است ¹							
سال	پاکستان	%	ایران	%	سایر کشور ها	%	مجموع
1381	1,565,095	85.31%	259,792	14.16%	9,679	0.53%	1,834,566
1382	332,183	69.84%	142,280	29.91%	1,176	0.25%	475,639
1383	383,322	50.36%	377,147	49.55%	627	0.08%	761,096
1384	452,658	87.17%	65,526	12.62%	1,084	0.21%	519,268
1385	133,338	95.37%	5,264	3.77%	1,202	0.86%	139,804
1386	343,438	98.30%	6,053	1.7%			349,491
مجموعه	3,210,065	78.68%	856,062	20.98%	13,768	0.34%	4,079,895

منبع: کمشنری عالی ملل متحد در امور پناهنده گان، کابل

از نقطه نظر نفوس شماری، تعداد افغانهای که فعلاً در کشورهای ایران و پاکستان بسر میبرند نظر به نفوس عمومی این کشور ها بسیار کم اند، آنها تنها 1.3% نفوس و نیروی های کاری این کشور ها را تشکیل میدهند. یک تحلیل متوازن و واقعی ناشی از تأثیرات اقتصادی و اجتماعی این مهاجرین باید در معلومات که حاوی مصارف و مزایا باشد گنجانیده شود. بد بختانه، افغانها بارها به قاچاق، انتقال مواد مخدر و دست داشتن در تروریزم و آشوبگری های جاری متهم اند. حضور دوامدار شان بارها به حیث یک محرک ارتباط دوجانبه را اخلاص نموده است. در اثر عدم موجودیت اداره مرزی و رفت و آمد غیرقانونی مردم به کشور پاکستان اوضاع را بیشتر متشنج میسازد.

¹ این معلومات از دیتابیس عودت کننده گان کابل کمشنری عالی ملل متحد در امور پناهنده گان به تاریخ 26 سپتمبر 2007 گرفته شده است.

چارت 2: برگشت مهاجرین در طی سالهای 2002 الی 2007 از پاکستان، ایران و سایر کشور ها

تقریباً 80 فیصد افغانهای باقیمانده در پاکستان و ایران از مدت 20 سال بدینسو در حالت دوری از وطن بسر میبرند و 50 فیصد آنها در حالت مهاجرت متولد شده اند. اکثر اینها ساکنین اصلی ولایات مرزی با پاکستان میباشند که فعلاً این ولایات از نامنی ها متأثر شده اند و یا ساکنین فقیر مناطق مرتفع مرکزی میباشند. داشتن وضعیت بهتر معیشتی یقیناً تأثیری بر بازگشت مهاجرین به کشور میگذارد. در حالیکه، شواهد اندکی در مورد بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی افغانهای که در مهاجرت بسر میبرند در دست است. اکثریت این افغانها فقیر بوده و در حاشیه قرار گرفته اند. با وجود این هم، اگر انتخاب به دست آنها داده شود، تعداد قابل ملاحظه آنها نمیخواهند تا زمانیکه وضعیت در افغانستان و یا وضعیت شخصی شان بهبود یابد به وطن بازگردند. رفت و آمد مرزی بطور عادی ولی مهم میباشند. اکثر فامیل ها اتکا به ارتباطات میان افغانستان و کشور های منطقه بخصوص کشور های همسایه مینمایند. این امر تلاش های کنونی را در عرصه تطبیق راه های حل برای مسایل بشری و مهاجرین در یک وضعیتی که به شکل روز افزون بغرنج تر شده، پیچیده میسازد.

از اثر اقدامات بطی در امر احیای مجدد و بازسازی افغانستان، کشورهای همسایه یک سلسله فشار ها و اقدامات را برای تشویق مهاجرین بیشتر برای عودت به وطن شان در پیش گرفته اند. تا امروز عملیات عودت به پیمانها وسیع حالت داوطلبانه خود را حفظ کرده است. لیکن حفظ این وضعیت حین کاهش در تعداد عودت کننده گان ممکن خیلی مشکل ثابت گردد. بنابراین پالیسی دولت افغانستان اساساً بر اینکه آیا برای عودت مهاجرین میعاد معین با اهداف که با خطرات احتمالی برای عودت بی ثبات و استقرار مجدد همراه میباشند ایجاد گردد یا به یک شیوه بازگشت تدریجی و داوطلبانه با در نظر داشت ظرفیت جذب کشور همراه با پیشبینی فشار های روز افزون برای بازگشت مهاجرین بیشتر متعهد بماند، تمرکز دارد. یک سازش عملی باید ایجاد گردد تا بتواند نگرانی دو جانبه را مورد رسیدگی قرار دهد. در هر صورت، پلانگذاری سریعتر، هماهنگی و حمایت بیشتر به ویژه در عرصه استقرار مجدد این سکتور نیاز بیشتر احساس میگردد.

بمنظور بازگشت داوطلبانه تمام افغانها از کشور های همسایه نیاز به موارد آتی است: (1) صلح و امنیت در مناطق اصلی که مهاجرین بدان عودت مینمایند به ویژه در مناطق که جنگ ها جریان دارد؛ (2) بهبود وضعیت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و ظرفیت جذب تشکیلاتی در سکتور و مناطق؛ و (3) تحقق یک پلان تطبیقی و منابع حمایتی برای چندین سال. پیش شرط ها برای پیشرفت چشمگیر در این سکتور عبارت خواهد بود از هماهنگی قوی میان وزارتخانه ها و بخش های ذیربط دولت و افزایش قابل ملاحظه منابع غرض حمایت از برنامه های موجود ملی و در صورت ضرورت فعالیت های متمم آن. همچنان یکی از نیازمندی های اساسی عبارت از ایجاد یک زمینه کاری که بیشتر قابل پیشبینی و مصئون باشد.

تعداد زیادی از افغانها قبلاً به شکل داوطلبانه به وطن بازگشته اند و مجدداً با داشتن مشکلات اندک در مناطق مستقر شده اند. مگر بازگشت 5 میلیون تن از سال 1381 بدینسو بدون شک بالای فرصت های اقتصادی فشار آورده، مردم روستایی را تشویق نموده تا به شهر ها مهاجرت نمایند، درآمد منابع محلی را تقلیل بخشیده، و سیستم های رسیدگی بر مشکلات اجتماعی و خانوادگی را به چالش مواجه ساخته است. کسانیکه در مهاجرت بیشتر از دو دهه بسر میبرند، بازگشت آنها به وطن دارای چالش های بیشتر میباشند. ظرفیت جذب کارگران که مهارت های لازمه ندارند در حال حاضر بسیار محدود میباشند حتی در ساحات شهری جاییکه اقتصاد به صورت واقعی رشد نموده باشد.

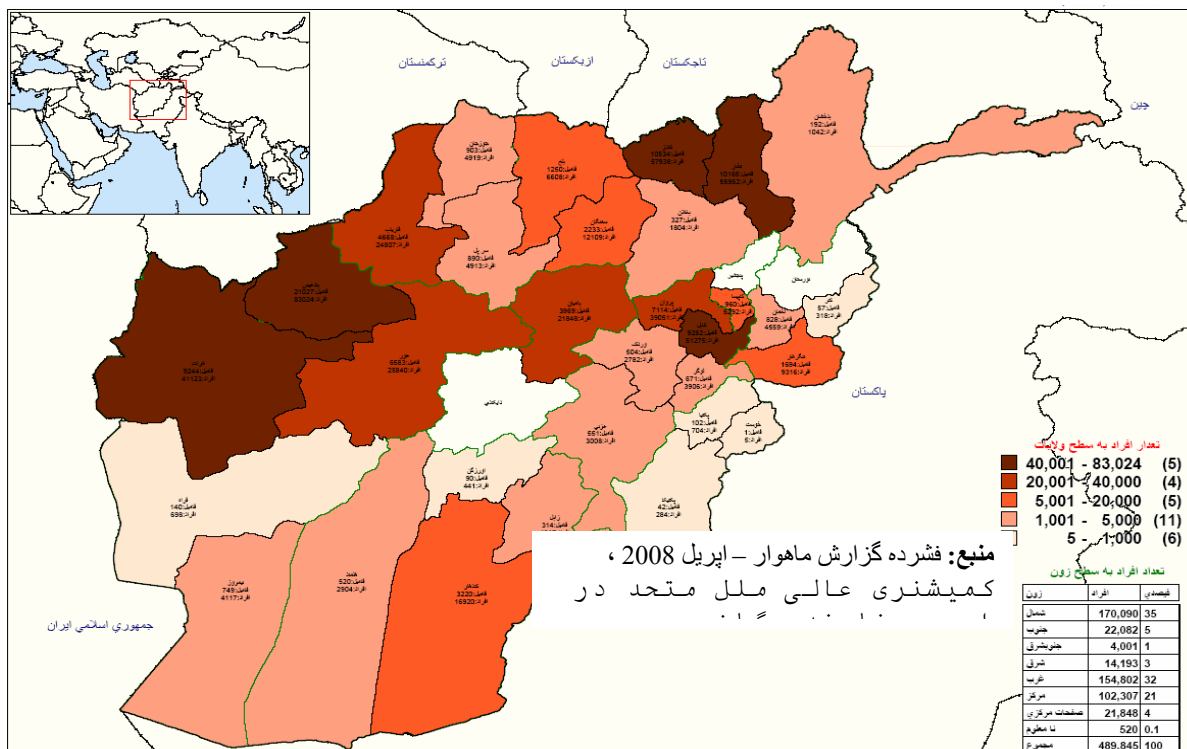
معلومات رسمی محدود در مورد مهاجرین سابقه که به وطن بازگشته اند وجود دارد. این رفت و آمد ها ممکن از سبب کاستی در عرصه استقرار مجدد بوجود نیاید و ممکن بخشی از یک استراتژی معیشت بدیل را تشکیل دهد. در حالیکه معلومات دست داشته نشان میدهد که در سالهای اخیر وضعیت بسیار واضح بوده است به ویژه در صورت که بازگشت داوطلبانه نباشد این وضعیت مستلزم ایجاد یک تفاهم عمیق در مورد نیازمندی های استقرار مجدد در مورد وضعیت شهری و روستایی میباشد. مهاجرت موقتی کارگران یکی از منابع عمده برای حمایت از اقتصاد خانواده ها میباشد. مگر تا امروز هیچ پالیسی یا چارچوب قانونی به منظور اداره این مهاجرت ها ایجاد نگردیده است. در عدم آن اقدامات به منظور محدود ساختن مهاجرت و تشویق مردم غرض جلوگیری از رفت و آمد غیر قانونی و اتکای روز افزون بر قاچاقبران بیشتر میگردد.

از جمله اضافه از یک میلیون افغان که در اواخر دهه 90 میلادی در اثر خشکسالی و جنگ ها بیجا شده بودند، اضافه 130,000 تن آنها هنوز هم باقی مانده اند، که 51% آنها را مردان و 49% آنها زنان تشکیل میدهد. بیشترین ایشان در ولایات جنوبی کشور (هلمند و کندهار) بسر میبرند. در سال 1384 دولت افغانستان یک پالیسی ملی را برای بیجا شده گان داخلی تهیه نمود، که در آن برافزایش راه حل دوامدار از طریق عودت داوطلبانه و یا بشکل یک روش بدیل در محلی که بیجا شده گان مسکن گزین شده اند، تاکید شده است. همچنان پالیسی ملی بیجا شده گان داخلی اهمیت پروگرام های انکشاف ملی را بادر نظر داشت نگرانی ها در مورد جندر و عدم موجودیت حقوق جندر به منظور رسیدگی کامل بر مسئله استقرار مجدد بیجا شده گان برجسته ساخته است. در سال 1386، برای شش سال پیهم و برای آخرین سال، دولت افغانستان و کمشنری عالی سازمان ملل متحد در امور پناهنده گان بیجا شده گانی را که تمایل به برگشت به مناطق اصلی شان دارند، کمک خواهد نمود.

در عین زمان، افزایش جنگ ها در ولایات جنوبی چون: کندهار، هلمند، نیمروز، ارزگان و زابل در سال های 1385 و شروع سال 1386 باعث بیجا شدن های جدیدی شد. یکی از چالش ها در چنین اوضاع نامن عبارت از دریافت ارقام دقیق و ضروریات میرم انسانی افراد بیست که در نتیجه این جنگ ها متاثر گردیده اند. یکدهه کثیر افغان های که جدیداً بیجا شده اند، می خواهند که به مناطق اصلی شان عودت نمایند. پالیسی دولت افغانستان همراه با حمایت جوامع بین المللی بر اصول کلیدی زیر در ارتباط به افرادی که از اثر جنگ های داخلی بیجا شده اند، می چرخد: (1) کمک های انسانی باید بر اساس یک ارزیابی درست صورت گیرد؛ (2) هماهنگی و عرضه خدمات باید تا حدی که امکان دارد از نزدیکترین محل عرضه خدمات و تحت رهبری کمیته های آمادگی در برابر حوادث در سطوح حوزه وی، ولایتی و ولسوالی صورت گیرد؛ (3) از اینکه بیجا شده گان در یک محل جابجا نمیشوند، ترجیح داده میشود تا تمام کمک ها به یکباره برای فامیل های آسیب پذیر فراهم گردد، این در حالیست که آنها بعد از بهبود وضع امنیتی در مناطق اصلی شان تشویق خواهند شد تا به صورت فوری به منازل شان برگردند. موضوع تلفات بیشتر افراد غیر نظامی در این اواخر به یک نگرانی روز افزون مبدل شده است. تحلیل و جمع آوری منظم معلومات در مورد مردم که جدیداً از اثر جنگ ها و یا حوادث طبیعی بیجا شده اند برای تمام سکتور ها منحنیت نگرانی و هم منحنیت یک چالش باقی مانده است.

بطور خلاصه باید گفت که یک تعداد عوامل غیر قابل پیشبینی داخلی و خارجی موجود اند که وضعیت و چگونگی برنامه های پایدار بازگشت و استقرار مجدد را تشکیل میدهند و بر مهاجرت داخلی در جریان دوره استراتژی انکشاف ملی افغانستان تأثیر گذار اند. این عوامل مستلزم ایجاد یک استراتژی مفصل میباشد و اقدامات به منظور رسیدگی به آنها نهایت پر چالش نیز میباشد.

نقشه 2: مساعدت برای عودت بیجا شده گان داخلی به محلات اصلی شان جنوری 2002 الی می 2008

پیشرفت های آینده بیشتر متکی بر یک سهمگیری مداوم سایر ادارت دولتی و بین المللی در سکتور های که خارج از حوزه وظایف وزارت مهاجرین و عودت کننده گان و همکاران بین المللی آن اند، میباشد. به همین ترتیب دیدگاه و اهداف که در این سند آمده است نیاز به سرمایه گذاری بیشتر در عرصه ایجاد برنامه های عملی و تجدید و تأیید آنها به صورت منظم با تغییر وضعیت در سالهای آینده خواهد داشت.

4. استراتژی سکتور مهاجرین، عودت کننده گان و بیجا شده گان داخلی:

1. دیدگاه و اهداف استراتژیک

از زمان عقد نخستین موافقتنامه دوجانبه که در زمینه عودت میان افغانستان و پاکستان در سال 1988 صورت گرفت، عودت مکمل نیازمند ایجاد راه حل های در پالیسی تمام همکاران میباشد. لیکن با وجود عودت زیاد مهاجرین طی سالهای 1992 - 1993 و دوباره از زمان 2002 بدینسو، تأمین این هدف در نتیجه جنگ های طولانی افغانستان و تأثیر آن بالای امور سیاسی، اقتصادی و اجتماعی پیچیده شده است. این هدف بنابر تأثیرات مختلف مهاجرت های طولانی این چنین یک کتله بزرگ از نفوس افغانستان دشوار تر شده است. مزید بر آن پروسه مهاجرت افغانها که قبل از اشغال شوروی وجود داشت هنوز هم مهاجرت های گروهی در حال ظهور است. چارچوب بین المللی پالیسی مهاجرین و ترتیبات پیشبینی شده توسط کمشنری عالی ملل متحد در امور پناهنده گان که به هم ارتباط دارند برای میلیون ها افغان بیجا شده برای سالهای متمادی که همراه با مشکلات میباشد ایجاد گردیده است. لیکن چالش ها برای راه حل ها از نگاه سیاسی و عملیاتی بغرنج تر شده اند، دولت افغانستان از طریق کار نزدیک با همکاران بین المللی نیاز خواهد داشت تا شیوه های عملی و مداوم را به منظور بازگشت و استقرار مجدد مهاجرین، تنظیم رفت و آمد ها و فشار های سیاسی خارجی را برای بازگشت سریع و بیشتر مهاجرین جستجو نماید.

به منظور رسیده گی به این چالشها، دولت افغانستان باید امور ذیل را انجام دهد:

(الف) ارتقای ظرفیت وزارتخانه های نیدخل امور عودت کننده گان (وزارتخانه های امور خارجه، مهاجرین، عودت کننده گان)، استقرار مجدد، (وزارت احیا و انکشاف دهات، انکشاف شهری، صحت عامه، معارف) و مهاجرت (وزارت امور خارجه، وزارت کار و امور اجتماعی، وزارت امور داخله) (2) بهبود همکاری های بین الوزارتی و تأمین ارتباط میان دولت مرکزی و ادارات ولایتی و ولسوالی ها (3) انسجام منابع اضافی بخاطر مشارکت نزدیک با جامعه جهانی. در رابطه به موضوع عودت، یک رشته عوامل سیاسی، امنیتی و اقتصادی که حل موضوع مهاجرت و بی جاشدن افغانها را تشکل میبخشد اهداف مورد نظر را با مشکلات و مخاطره مواجه میسازد. اما با وصف آن، بعضی مسایل وسیع برای سکتور برگشت و استقرار مجدد در سالهای (2008-2013) مدنظر گرفته شده اند که از سوی استراتژی انکشاف ملی افغانستان تحت پوشش قرار گرفته است. کدام تغییر مثبت یا منفی در روند فعلی برگشت افغانها واقع نخواهد شد یعنی اینکه تا سال 2013 تعداد زیادی از افغانها نیز در خارج از کشور به سر خواهند برد.

موضوع اول:

پیشرفت در راستای صلح و امنیت، ثبات سیاسی، انکشاف اقتصادی و اجتماعی گرایش فعلی برگشت مهاجرین را بهبود میبخشد. در رابطه به چارچوب قانونی و عملیاتی که روند عودت مهاجرین را اداره مینماید، کدام تغییری به میان نیامده است. حمایت از روند استقرار مجدد از طریق برنامه های ملی از میزان بلند سرمایه گذاری موثر مستفید میگردد. افغانها از حمایت حقوقی بین المللی منحصی پناهنده گان برخوردار هستند. مهاجرت داخلی بنابر جنگهای داخلی ادامه داشته است. تحت این شرایط چنان پیشبینی میگردد که میان 800000 الی 1000000 افغان بصورت داوطلبانه به وطن بر خواهند گشت که بصورت اخص در غرب، شمال و مناطق مرکزی کشور اقامه اختیار خواهند کرد.

موضوع دوم:

پیشرفت در راستای صلح و امنیت، ثبات سیاسی، انکشاف اقتصادی و اجتماعی گرایش فعلی برگشت مهاجرین را بهبود میبخشد. تعداد افغانهای که خارج از توافقنامه سه جانبه به وطن عودت مینمایند بنابر معرفی تدابیر و اقدامات جدید از سوی کشور های همجوار، این شمار افغانها بیشتر میگردد. حمایت از روند استقرار مجدد از طریق برنامه های ملی از میزان بلند سرمایه گذاری موثر مستفید میگردد. شرایط برای ماندن افغانهای که در کشور های همجوار ثبت و راجستر گردیده اند به وخامت میگرداید. مهاجرت داخلی خصوصاً در مناطق جنوبی هنوز هم وجود دارد. تحت این شرایط، چنان تخمین میگردد که تعداد 600000 الی 800000 افغان بصورت داوطلبانه به وطن بر خواهند گشت.

موضوع سوم:

پیشرفت در راستای صلح و امنیت، ثبات سیاسی، انکشاف اقتصادی و اجتماعی گرایش فعلی برگشت مهاجرین را بهبود میبخشد. در رابطه به چارچوب قانونی و عملیاتی که روند عودت مهاجرین را اداره مینماید، کدام تغییری به میان نیامده است. حمایت بخاطر روند استقرار مجدد از طریق برنامه های ملی از میزان بلند سرمایه گذاری موثر مستفید میگردد اما باید گفت که روند تطبیق ضعیف است و این هم بنابر شرایط خراب امنیتی میباشد. افغانها از حمایت حقوقی بین المللی منحصی پناهنده گان نظر به گذشته کمتر برخوردار هستند. مهاجرت داخلی بنابر جنگهای داخلی ادامه دارد. تحت این شرایط، چنان پیشبینی میگردد که میان 400000 الی 600000 افغان بصورت داوطلبانه به وطن بر خواهند گشت که بصورت اخص در غرب، شمال و مناطق مرکزی کشور اقامه اختیار خواهد کرد.

دیدگاه:

فراهم آوری امکانات مداوم استقرار مجدد برای تمام مهاجرین ، عودت کننده گان و بیجا شده گان داخلی افغان که می‌خواهند به افغانستان و مناطق خویش برگردند.

هدف پالیسی

تا پایان سال 2013، حرکت از یک چارچوب مربوط مهاجرین و امور بشری جهت تنظیم رفت و آمد افغانها تحت یک پالیسی جامع با در نظر داشت مسایل مشترک، راه حل های پایدار برای باقی بیشتر از 3 میلیون افغان مقیم کشورهای همجوار، عودت کننده گان و بیجاشده گان داخلی به شمول افراد نهایت آسیب پذیر دریافت خواهد شد

2. ارزیابی نیازمندی ها:

شکل 1: سرشماری سال 2006 الی 2007 در پاکستان

منبع: کمشنری عالی سازمان ملل متحد در امور پناهنده گان

در مورد مهاجرین افغان مقیم در ایران و پاکستان و عودت کننده گان باید گفت که، معلومات در مورد خصوصیات اجتماعی - آمار این مردم و میرم ترین نیازمندی های آنها در عرصه استقرار مجدد از این سه طریقه اساسی بدست آمده است: (1). سرشماری و راجستریشن، (2). محتوای گزارش ملی حقوق بشر و (3). مطالعات و تحقیقات.

سرشماری سال 2005 راجستریشن (15 اکتوبر 2006- 15 فیبروری 2007) که در پاکستان صورت گرفت نشان میدهد که به تعداد 2.1 میلیون افغان دیگر در پاکستان باقی مانده اند و همچنان این سرشماری دلیلی عدم برگشت ایشان را نیز بیان نموده است. از سوی دیگر چنین عملکرد (همایش 1 و 2) در ایران در سال 2005 و 2006 نیز صورت گرفته است. در حالیکه، اراقامی که از مسئولین ایرانی در مورد مهاجرین افغانی که در ایران باقی مانده اند بدست آمده است، عمق و وسعت نظر معلومات را که از پاکستان بدست آمده است ندارد.

از سال 2002، یکرشته مطالعاتی در سطح منطقه وی در ساحات شبکه های فراملیتی، نقش (های) اقتصادی - اجتماعی افغان در پاکستان و ایران، رفت و آمد آنها از یک سو به سوی دیگر مرز و سرنوشت نسل دوم افغان ها در مهاجرت و همچنان در مورد عودت و استقرار مجدد شان، انجام یافته است.

شکل 2: بیجاشده گان داخلی در نقاط مختلف کشور به مشکلات جدی نظریه عدم موجودیت ضروریات اولیه مانند "غذا، آب نوشیدنی، دسترسی به مراکز صحتی و غیره" مواجه میباشند

منبع: بررسی مشترک کمیسیون مستقل حقوق بشر و کمشنری عالی سازمان ملل متحد در امور پناهنده گان 2005 و 2006

در سال های 2005 و 2006، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان مشترکاً با کمشنری عالی ملل متحد حدود 20000 مصاحبه در سرتاسر کشور تحت عنوان طرح ملی حقوق بشر انجام داد. با این مصاحبه ها، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان می خواهد موانع فرآروی اسکان مجدد مداوم در ارتباط به 11 ساحه حقوق بشر را شناسائی نمایند. بر اساس این مصاحبه ها، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان اولین گزارش خویش را در مورد حقوق اجتماعی و اقتصادی در سال 1385 و دومین گزارش خویش را در سال 1386 نشر نمود. در گزارش اخیر سال 1386، نقاط قابل توجه شامل عدم موجودیت مواد غذایی لازم، نبود حفظ و مراقبت اساسی صحتی، فقدان تهیه مسکن، عدم موجودیت تعلیمات اساسی، نبود دسترسی به آب و آسیب پذیری اقتصادی بود. این نتایج باید با تحلیل عمیق تر فقر، انسجام بازار کار و تحرک وابسته

گردد.

سرمایه گذاری های مداوم در جهت تحقیق و پژوهش و ایجاد خطوط اساسی که در مقابل آن پیشرفت در راستای فقر زدایی در میان بازگشت کننده گان و بیجاشده گان داخلی به مناطق اصلی شان (بخصوص در ارتباط به گروپ های آسیب پذیر مانند زنان، اطفال، افراد معیوب و افرادی که در فقر شدید قرار دارند و همچنان کوچی ها و عودت کننده گان) بررسی می گردد، به منظور ادامه پیگیری روند آینده بازگشت و استقرار مجدد و سوق نیازمندی های مالی و تکنیکی و طرح آینده، لازمی پنداشته می شود.

3. نتایج

حمایت از دستاورد های پالیسی:

- فراهم نمودن تسهیلات لازم به منظور عودت تدریجی تمام افغانهای که خواهش عودت داوطلبانه را از کشورهای پاکستان، ایران و دیگر کشورهای میزبان دارند؛
- تقویت ظرفیت حکومت افغانستان از طریق مشوره های پالیسی، تقویت نهادی، آموزش، مساعدت های تکنیکی و مالی جهت پلان، اداره و کمک در خصوص استقرار مجدد مهاجرین افغان و بیجاشده گان داخلی؛
- ارتقای ظرفیت دولت افغانستان از طریق مشوره های پالیسی، آموزش و فراهم آوری مساعدت های مادی لازم جهت پلان، آماده گی و رسیدگی به بیجا شده گان داخلی در سطح مرکز، ولایات و ولسوالی ها؛
- گسترش کمک های بین المللی برای استقرار مجدد پایدار افغانهای عودت کننده از طریق بسیج منابع اضافی جهت بالابردن مصنوئیت فزینی، قانونی و مادی آنها؛
- نظارت و بررسی از پروسه برگشت مهاجرین و بیجاشده گان از طریق جمع آوری معلومات و تحلیل آن جهت حصول اطمینان از عودت داوطلبانه و حفظ حقوق شان
- ترویج عقد توافقتنامه ها با کشورهای همسایه از طریق آگاهی در مورد تحقیق و پالیسی های حمایتی در زمینه اصلاحات و شرایط قابل پیشگویی و حالات برای ادامه اقامه آنده افغانهاییکه خواهان برگشت بوطن نیستند؛
- پیشرفت در راستای موافقتنامه های دوجانبه در زمینه چارچوب های موقت مهاجرت کارگران، بشمول تسهیل عودت شان به کشور و تنظیم شهر و رفت و برگشت شان در سرحدات کشور .

4. پالیسی های کلیدی و هماهنگی

اصول قانونی و ساختار عملی کنترل عودت داوطلبانه در منطقه براساس موافقتنامه سه جانبه که بترتیب میان افغانستان ، کمیساری عالی ملل متحد در امور پناهنده گان و ایران به امضا رسیده، استوار می باشد. این موافقتنامه ها توسط جلسات منظم کمیسیون های سه جانبه در هر دو سطح وزارتی و کاری ارائه میگردد. موافقتنامه سه جانبه با ایران برای سال دیگر در 8 حوت 1386 مطابق به 27 فبروری سال 2007 میلادی و با پاکستان برای سه سال آینده در 11 اسد 1386 مصادف با دوم اگست 2007 میلادی به امضا رسید. همچنان افغانستان موافقتنامه مشابه را با کشور های انگلستان، فرانسه، آلمان، دنمارک، سوئیس، سوئد و ناروی به امضا رسانیده است.

موافقتنامه سه جانبه و کمیسیون سه جانبه برای پالیسی و بحث های پلان شده موفقانه تثبیت گردید. لیکن از زمانیکه رقم عودت در سال 2005 شروع به کم شدن گردید، حکومت از جانب کشورهای پناه دهنده جهت قبول رقم پلان شده تشویق گردیده که این امر بوضوح مفهوم داوطلبانه عودت رازیر سوال میبرد. بویژه، تمایل چنین است تا رقم بزرگ پلان شده پیشنهاد گردد و در زمینه بالای افغانستان فشار آورده شود که این موضوع نه به سود ملت و نه مفاد مردم مورد نظر می باشد.

میتاق بر عقد توافقات سه جانبه یک وسیله مهمی بخاطر تحقق انسجام پالیسی و رعایت قانون مهاجرین و اصول بشری می باشد طوریکه تامین عودت داوطلبانه در تطبیق ثبات و کاهش ناآرامی های بشری خیلی ها حایز اهمیت است. تجارب نشان داده است که عودت های غیر داوطلبانه و فاقد پلان تحت برنامه های عاجل عملی گردیده و عواقب خوبی نداشته است.

در حالیکه طی سالهای 1381-1383 عملیات عودت مهاجرین به کشور بسیار بلند ثبت شده در آن زمان پالیسی های بحث انگیزی محدود وجود داشت که مورد رسیدگی قرار میگرفتند. ولی وقتیکه میزان عودت تنزیل یافت پرسش های بیشتری بروز کرد. با در نظر داشت پیامد های گسترده بشری و سیاسی در مواقع عودت های توام با میزان بلند در آینده، مهم است تا پالیسی آینده بازتاب دهنده مزایای مشارکت فعال وزارتخانه ها باشد. پالیسی های نهادی اختصاصی و شیوه های برنامه یی که بتوانند منابع لازم و

حمایت بین المللی را در زمینه منسجم سازند، لازمی پنداشته می شود. هماهنگی نزدیک تر میان وزارت مهاجرین و عودت کننده گان و وزارت های احیا و انکشاف دهات، انکشاف شهری، معارف، صحت عامه و مراجع تمویل کننده بین المللی در برنامه های استقرار مجدد میان مدت در جهت کاهش فشار ها بالای افغانهای مقیم در ایران و پاکستان مهم محسوب می شود.

5. استراتیژی های سکتور فرعی مهاجرین، عودت کننده گان و بیجا شده گان داخلی

به منظور رسیدگی به چالش ها در مورد اضافه از سه میلیون افغان باقی مانده در ایران و پاکستان و همچنان رسیدگی به چالش های رفت و آمد مردم در منطقه وجود دارد، دولت استراتیژی های را تطبیق خواهد نمود که دارای ابعاد سیاسی و عملی باشد. این ستراتیژی ها از موارد ذیل حمایت می نمایند: (1) عودت داوطلبانه مهاجرین از ایران و پاکستان و جا های دیگر، (2) داشتن برنامه های استقرار مجدد بگونه عملی و قابل فهم، (3) اداره بهتر رفت و آمد ها در سرحدات کشور و مهاجرت اقتصادی، (4) نگرانی های مردم دارای اقامت دراز مدت که میخواهند هنوز هم در حالت مهاجرت باقی بمانند، و (5) ارتقای ظرفیت دولت افغانستان جهت پلان، آماده گی و رسیدگی به بحران بیجا شدن های داخلی.

1. استراتژی عودت

شکل 3: از شروع سال روان میلادی الی ماه می 2008 در حدود 55000 نفر در جریان بازگشت داوطلبانه ذریعه دولت افغانستان و کمشنری عالی سازمان ملل متحد در امور پناهنده گان مساعدت شده اند.

منبع: فشرده گزارش ماهوار - اپریل 2008، کمیشنری عالی ملل متحد در امور پناهنده گان

دولت افغانستان باید در مقابل یک میزان عمومی دقیق بخاطر تشویق افغانها نسبت به عودت، باید بقین داشته باشند که این پروسه در شرایط محدود صورت می گیرد. البته نظر به خصوصیت مردم باقیمانده در آنسوی مرزها و در روشنی عوامل فوق الذکر ممکن نخواهد بود تا با تشویق همه افغانها را به عودت داوطلبانه در سالهای آینده وادار نماییم. ممکن فشارهای بیشتری در سطوح بلندتر عودت از جانب کشور های همجوار چه از طریق اصل توافقات سه جانبه و چه خارج از آن وارد آید.

توافقتنامه سه جانبه فعلی در مورد عودت داوطلبانه با کشور ایران برای مدت بیشتر از یکسال تحت غور و مطالعه می باشد، تجدید این توافقنامه با پاکستان برای مدت سه سال آینده به امضا رسیده است

برای سال 2007، توافقنامه با کشور ایران یک رقم پلان شده 200000 را تعیین نموده، بخاطر حمایت از این هدف، آنکشور پیشنهادی را بخاطر تمدید یک سال قابل تجدید (تا سه سال) اجازه کار به افغانها و آنها به شرط آنکه آنها اولتر از همه بافامیل های شان بوطن عودت نمایند سپرده است. تا اکنون هیچ یک رقم منظم رسمی در مسوده موافقتنامه با پاکستان پیشنهاد نگردیده است. دولت پاکستان باراجاع موضوع به عموم افغانها ی که باید طی سه سال آینده یعنی

سالانه رقم 800.000 افغان بوطن شان بر گردند. درحالیکه توافقات سه جانبه اصل کلیدی را بخاطر رعایت عودت افغانها از ایران و پاکستان طرح مینماید که عبارتند از: داوطلبانه بودن، تدریجی بودن، داشتن عزت و مصونیت. البته تمدید توافقنامه های سه جانبه، چون اصل حقوقی و عملی که باعث ایجاد برنامه های عودت داوطلبانه میگردد از بخش های عمده ستراتیژی بشمار می آید که این امر میتواند حمایت های عملی حقوقی را در مقابل عودت غیر منظم و غیر ثابت ارایه نماید. در آینده، دولت باید توافقنامه های دوجانبه را با کشورهای همجوار پیرامون اداره رفت و آمد مردم عقد نماید. مهم است تا اطمینان حاصل گردد که این توافقنامه ها توسط تدابیر حقوقی و اداری حمایت گردند و همچنان منطبق با معیارهای بین المللی باشند. در عین زمان توافقنامه های سه جانبه باید مرجع مطلوبی برای کلیه مباحثات پیرامون ضوابط و شرایط عودت افغانها های راجستر شده باشد. حمایت قوی عامه از جانب همه همکاران علاقمند بمنظور تثبیت تاثیرات و کارکرد های عملی شان میتواند نقش موثر ایرا بخاطر تامین توجه مداوم برای اخذ تدابیر و نظریات شان حاصل نمایند.

تا اکنون، عودت بیشتر از 5 میلیون افغان از ایران/پاکستان با یکسلسله نگرانی های اساسی عملی مواجه گردیده است. دولت افغانستان و همکارانش برای آسیب پذیر ترین عودت کننده گان کمک های چون پول نقد برای اسکان مجدد، نظارت در مرز و عبور گاه ها در داخل افغانستان نموده اند.

البته قسمتی از فشار های روز افزون در کشور های ایران و پاکستان و عواقب آن برای مردم افغان در آنکشور هاممکن ناشی از این مسله باشد که گویا توجه سیاسی ناکافی در زمینه مسایل مهاجرین در افغانستان صورت گرفته و میگردد. واضح است که دید ها و بررسی ها به تنهایی ممکن تفاوت های عینی نا کافی در قبال داشته باشد تا اینکه اظهارات عامه مردم از طریق اقدامات موفق وثابت حمایت و پشتیبانی نگردد ولی ارزش و اهمیت تعهدات عامه مردم در مورد عودت مهاجرین و استقرار مجدد چه از لحاظ سیاسی و چه عملی واضح و روشن می باشد.

استراتژی از طریق تعقیب اهداف عودت بطور ذیل بدست خواهد آمد:

- موافقتنامه های سه جانبه میان کشور های پناه دهنده، افغانستان و کمشنری عالی ملل متحد برای مهاجرین کاملاً اصول عودت داوطلبانه، با عزت و تدریجی مهاجرین را انعکاس می دهد و به اجرای عودت داوطلبانه رهنمائی می نماید.
- ارقام سالانه پلان عودت با در نظر داشت وضعیت فعلی افغانستان و ظرفیت جذب محدود افغانستان در کمیسیون های سه جانبه با دولت پاکستان و ایران بحث و روی آن به توافق میرسد. این موضوع در موافقتنامه سه جانبه نیز انعکاس داده شده است.

- مهاجرین و عودت‌کننده گان از طریق اعلامیه ها و مصاحبه ها، پروگرام های رادیویی، همچنان در حالت ضرورت حین رفت و آمد ها و بازدید ها دسترسی به معلومات کافی دارند تا در مورد بازگشت خویش به وطن تصمیم آگاهانه اخذ نمایند.
- مهاجرین، عودت‌کننده گان و بیجاشده گان قبلی به معلومات و خدمات قانونی دسترسی دارند که این موضوع آنانرا قادر ساخته تا مشکلات فرآروی ادغام مجدد شان و حل منازعات شان را به ویژه در مورد زمین و اعاده دارائی های ایشان از طریق میکانیزم های سنتی و رسمی و عدلی حل نمایند.
- شناسائی موانع در مورد برگشت مصون و با عزت مهاجرین و ادغام مجدد شان ادامه می یابد و ظرفیت های ملی، بویژه ظرفیت کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان جهت نظارت، تهیه اسناد و مداخله برای تامین برگشت با عزت و مصون مهاجرین به همکاری نزدیک کسانی که در تطبیق حقوق بشر و مقرر های قانونی نیدخل اند، بشمول یوناما افزایش یافته است.
- برای هر مهاجری که بر می گردد حد اوسط 17 دالر منحیث مصارف ترانسپورت الی سرمنزل سفر به آنها داده می شود.

2. استراتژی استقرار مجدد

موافقتنامه افغانستان در لندن در جنوری 2006 یکرشته اهداف کلیدی را بخاطر تامین و انکشاف پیشرفت ها در همه عرصه های با اهمیت ماندانمیت، حاکمیت و انکشاف اجتماعی و اقتصادی تا سال 2010 رویدست گرفته است. هدف مساعدت استقرار مجدد مهاجرین در حل عودت محض در لابلای مفاهیم عمومی ارایه می گردد. تا اکنون فرضیات شفاهی طوری بوده که پیشرفت های مداوم در استقامت ثبات سیاسی و رشد اقتصادی و توازن برنامه های انکشاف ملی موجود و کمکهای مستقیم کمیشنری ملل متحد و وزارت امور مهاجرین و اشتراک خود عودت‌کننده ها در این پروسه می تواند در حل چالش و موانع استقرار مجدد مهاجرین در کشور شان موثر واقع گردد. شواهد نشان می دهد که این فرضیه عودت گسترده، فشار های روز افزون سیاسی کشور های همسایه، میزان نفوس باقیمانده افغانها، وضعیت خراب امنیتی در بسیاری نقاط کشور و خصوصیت رفت و آمد های مردم را مدنظر نمی گیرد.

همچنان کمیسیون مستقل حقوق بشر نیز باید بررسی های مربوطه شان را در قسمت چالشها و موانع استقرار مجدد خصوصاً به ارتباط زمین و ملکیت ادامه دهند بر علاوه، در حصه عودت غیر داوطلبانه، خصوصیت عودت طور منظم و دوامدار بررسی گردد و هم انگیزه های که تغییر را در پروسه عودت بمیان می آورد، فوراً نشانی گردد و هم زمینه مساعدت و حمایت فوری از سازمان های حقوق بشر در کشور های پناه دهنده اجازه داده شود.

دولت افغانستان و همکاران بین المللی اش کمک های چون پرداخت حد اوسط 83 دالر پول نقد برای هر مهاجری که برگشت مینماید و کمک های اعمار سرپناه برای آسیب پذیرترین فامیل های عودت‌کننده را فراهم میسازد، (25 فیصد این کمک ها برای فامیل های عودت‌کننده آسیب پذیر داده می شود) و بخاطر رفع نیازمندیهای فقیرترین فامیل های عودت‌کننده از نظر اقتصادی و اجتماعی از طریق پروژه های آسیب پذیرترین افراد و پروژه خانم های در معرض خطر ادامه داده خواهد شد.

شکل 4: در تحت برنامه ادغام مجدد از سال 2002 الی اخیر ماه اپریل 2008 در حدود 169611 واحد شلتر تکمیل و 9091 منابع آب نوشیدنی تکمیل شده است

منبع: فشرده گزارش ماهوار - اپریل 2008، کمیشنری عالی ملل متحد در امور پناهنده گان

علاوه بر کمک های اسکان مجدد ذکر شده، بزرگترین تاثیرات در محلات عودت‌کننده ها همانا عبارت اند از کشاندن سرمایه بخاطر انکشاف شهر، سرپناه، کار و اشتغال و تنظیم بهتر آب و انرژی و سایر ساختار های زیر بنایی می باشد. دسترسی به زمین، امنیت محل بودوباش، حقوق ملکیت تا هنوز هم مایه نگرانی جدی پنداشته می شود. که در این راستا توزیع زمین راه حل برای کسانی که فاقد سرپناه می باشند بوده می تواند. به منظور حصول اطمینان از پایداری اسکان توجه خاص به تعیین محل و مسایل محیطی، طرزالعملها جهت انتخاب مستحقین، افزایش فرصت های کاریابی و فراهم آوری خدمات اساسی مبذول گردد.

ظرفیت وزارت امور مهاجرین و عودت‌کننده گان به منظور هماهنگی این روند از طریق واحد تطبیق برنامه ارتقا داده خواهد شد. تحت اهداف کوتاه مدت باید برنامه های آزمایشی موثر در ساحات اسکان فعلی ایجاد گردد که در صورت موجودیت امکانات مالی و تکنیکی این روند در آینده تسریع یابد.

رسیدگی به نیازمندی های اولیه استقرار مجدد مهاجرین عودت کننده در عرصه های مهم مانند تهیه مسکن، کار/معیشت، آب و حفظ الصحه باید در محور فعالیت های دولت قرار داشته باشند. به منظور دستیابی به پیشرفت های چشمگیر در این عرصه ها، ظرفیت های دواير دولتی بخاطر طرح پالیسی و برنامه، اداره و تطبیق برنامه ها به ویژه در سطح محلی تقویت گردند.

اساساً، برنامه های انکشاف ملی موجودسکتور ها ی کلیدی و نقاط جغرافیایی سودمند افغانهای عودت کننده را احتوا می نماید طوریکه تا اکنون بسیاری از این خانواده هااز این مساعدت ها مستفید گردیده اند. اما از اینکه سهم و اشتراک خانواده عملاً در این راستا بررسی نگردیده، تاثیرات آنرا از لحاظ کیفی قضاوت کرده نمیتوانیم. البته در آینده بخاطر فهمیدن میزان همکاری ها و اشتراک خانواده ها در پروسه عودت و استقرار مجدد و انکشاف پروگرامها نقش آنها لازمی است. بلاخره در نتیجه اتخاذ چنین معیار های جغرافیایی وسکتوری و تخنیکی میتوان دانست که چگونه افغانهای عودت کننده را در پروسه پلانگذاری شان استقرار و ادغام بخشید. انجام این کار برای دولت و همکاران انکشافی بین المللی آن در طی یکسال بعد، یک امر مهم تلقی می گردد.

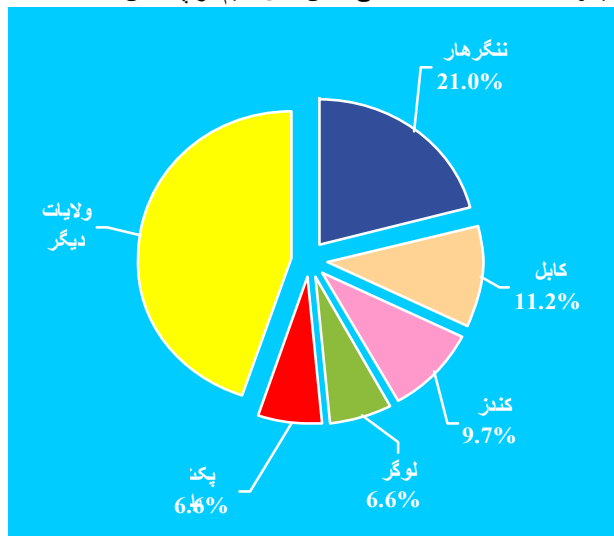
جدول 2: محلات اقامت اصلی افغان های مقیم در پاکستان

ولایات	افراد	افراد به فیصدی
ننگرهار	451,200	21.0
کابل	240,544	11.2
کنز	208,471	9.7
لوگر	142,415	6.6
پکتیا	141,859	6.6
دیگر ولایات	968,599	45.0
مجموع	2,153,088	100.0

منبع: سرشماری سل 2006 الی 2007 در پاکستان/کمشتری عالی سازمان ملل

محلات اصلی افغانهای باقیمانده گواه دقیق در مورد اینکه سکنه آن به کدام مناطق افغانستان بر میگردند ندارد. و نسبت اقامت این خانواده ها در مناطق شهری، بسیاری شان (40 فیصد عودت کننده گان) ترجیح می دهند که به شهر های افغانستان عودت نمایند. با آنکه محلات اصلی و یا سطح ناحیه وی آنها در کشور های ایران و پاکستان کاملاً معلوم و هویداست. قرار شواهد اخیر، ضرورت کار و تجارت و آموزش های حرفوی، دسترسی به قرضه ها و انکشافات کاری و اشتغال، مربوط به ضروریات مارکیت کار، برنامه های کاریابی و حمایه از افراد آسیب پذیر می باشد. البته توجه ویژه به عودت کننده گانی مبذول گردد که معتاد به مواد مخدر اند.

جدول 2: محلات اقامت اصلی افغان های مقیم در پاکستان

منبع: سرشماری سل 2006 الی 2007 در پاکستان/کمشتری عالی سازمان ملل متحد در امور پناهنده گان

برای افغان های مقیم در پاکستان سه محل اصلی از قبیل ولایات جنوبی و شرقی هم مرز با پاکستان (ننگرهار، کنر، پکتیا و کند هار)، ولایات مناطق مرکزی (لوگر و کابل) و دو ولایت شمالی (بغلان و کنز) می باشد، ولی نگرانی زیاد با ولایات جنوب و شرق عبارت از فقدان امنیت می باشد که این یگانه علت عدم باز گشت خانواده ها در این ولایات تلقی می گردد ازسویی دیگر برای نماینده گی های ملی و بین المللی نیز در این مناطق بخاطر پیاده ساختن برنامه های شان مشکلاتی وجود دارد برای افغان های مقیم در ایران، عمده ترین ولایات برای اقامت در غرب کشور (هرات و فراه)، در شمال(فاریاب، بلخ و بغلان) و در مرکز (کابل و غزنی) می باشد. اکثریت افغانهای مقیم در پاکستان پشتون بوده حالآنکه در ایران افغان ها هزاره و تاجیک می باشند.

شکل 5: برگشت کننده گان به برنامه های مانند انکشاف مهارتها، اجرای قروض کوچک و غیره جهت استقرار مجدد دسترسی خواهند داشت

منبع: سرشماری سل 2006 الی 2007 در پاکستان/کمشنری عالی سازمان ملل متحد در امور پناهنده گان

تا جاییکه طرح و ترکیب مسایل مطرح است، وزارتخانه ها میخواد با داشتن برنامه های بیشتر روابط منظم و سیستماتیک را میان سر منزل مقصود عودت کننده گان و تصامیم تخصیص منابع ایجاد نمایند. آنها همچنان امکانات فراهم آوری (1) منابع بیشتر به این ساحات را مورد بررسی قرار خواهند داد که از طریق برنامه های کنونی انتقال می یابند، (2) یک خط بودجه پی قابل دسترس برای عودت کننده گان و مردم محلی برای اجرای قروض کوچک ایجاد گردد، (3) تخصیص محلات برای تدویر کورس های آموزشی و انکشاف مهارت ها برای جوانان عودت کننده. برای همچو پروگرامها برای اداره و تجهیزات اضافی ضرورت است تا در پلانهای پروسه عودت شامل گردد و از این سیستم بطوردقیق ارزیابی صورت گیرد. این برای حکومت مهم است که در گفتگوهای خویش با مراجع تمویل کننده تقاضاهای دقیق و اضافی را برای استقرار مجدد در مدت زمان استراتیژی انکشاف ملی افغانستان مطرح و در میان بگذارند. کنفرانس بین المللی در مورد بازگشت و استقرار مجدد که در ششمین جلسه بورد مشترک نظارت و انسجام تصویب گردید و پیشبینی می شود که در سال 1387 در کابل تدویر گردد، فرصت مهمی را غرض هماهنگی پالیسی و دریافت مساعدت ها در این زمینه فراهم نماید.

استراتژی با ادامه تعقیب اهداف اسکان مجدد ذیل بدست خواهد آمد.

ظرفیت دولت افغانستان برای پلانگذاری، اداره و کمک در ادغام مجدد افغان های عودت کننده و بیجا شده گان داخلی از طریق هماهنگی میان وزارت امور مهاجرین، احیا و انکشاف دهات، انکشاف شهری تقویت میگردد. هماهنگی بیشتر میان وزارت عودت و مهاجرین، وزارت احیا و انکشاف دهات و وزارت انکشاف شهری، وزارت معارف و وزارت صحت عامه در مورد پروگرام های ادغام مجدد حایز اهمیت است.

- در پالیسی های فعلی احیای مجدد و انکشاف به منظور تدارکات بارز تر برای مهاجرین عودت کننده و بیجا شده گان داخلی تعدیلاتی آورده شده است. درین اصلاحات مناطق اصلی مهاجرین عودت کننده و ساحات سکتوری چون سرپناه، پروژه های کوچک، تصدیق درجه تحصیلی و مهارت ها نیز در نظر گرفته شده است.
- تخصیص بودجه اصلی و بودجه انکشافی ملی و افزایش نفوس در ولایات و ولسوالی ها در اثر برگشت مهاجرین کاملاً در نظر گرفته شده است.
- تا پایان سال 2008، اقدامات در سطح کشور که ضروریات عودت کننده گان و مردم محل را در عرصه سرپناه و انکشاف جوامع محلی و دسترسی به قرضه های کوچک و برنامه های آموزشی بشمول انکشاف تأسیسات تجاری و اقتصادی بر آورده نماید طرح و تطبیق می گردند.
- مشروط بر احیای محل و انتخاب مستحقین، آماده گی تخنیکی، تمویل کافی و امنیت، سرعت فعلی تطبیق محلات اختصاص زمین در سطح کشور تا سال 2008 تسریع می گردد تا از افتتاح و انکشاف 5 تا 10 محل جدید در هر سال در ساحات دارای اولویت اطمینان حاصل گردد.
- برای برنامه تخصیص زمین، تدابیر نهادی مناسب در وزارت امور مهاجرین که نقش رهبری کننده را ایفا می نمایند (تاسیس واحد تطبیق برنامه ها) همچنان در مورد هماهنگی بین الوزارتی (موافقتنامه بین الوزارتی، ایجاد کمیته نظارت) تا شروع سال 2008 ایجاد خواهند گردید.
- مشروط بر تائید بدنبال یک بررسی بیرونی، به هر عودت کننده مبلغ 83 دالر هنگام رسیدن به افغانستان داده می شود.
- آسیب پذیرترین فامیل های عودت کننده (25 فیصد مجموع کسانی که به وطن بر می گردند، نفوس مورد هدف می باشند) که زمین دارند برای اعمار سرپناه شان کمک میشوند.
- میکانیسم های دولتی و غیر دولتی در سطوح مرکزی و ولایتی برای کمک و تسهیل راه های حل برای آسیب پذیرترین افراد، خانم های که در معرض خطر اند، کار می کنند و قادر اند افغان های آسیب پذیر طبی، اجتماعی و دیگرگروپ ها را در مرزو مراکز شبانگاهی و نقاط برگشت شناسائی و جذب نمایند.
- برای یک تعداد فزاینده عودت کننده گان و بیجا شده گان قبلی، فرصت اشتغال، از طریق پروگرام پول نقد در بدل کار و پروژه های عایداتی، مهیا گردیده است.

3. استراتژی برای رفت و آمد فرامرزی

استراتژی آینده دولت برای رفت و آمد های فرامرزی روی هم رفته باید فرصت و امکانات سفر و کار را برای اتباع خویش در خارج از کشور تحت شرایط و قوانین مطلوب فراهم نماید. تجارب بعضی از کشورهای جنوب آسیا که نشان دهنده نتایج مثبت در ستراتیژی مهاجرت برای کار میباشد استفاده شود. در حال حاضر، بسیاری از افغانها منابع با ارزش خود را در سفرهای غیر قانونی به مخاطره می اندازند. برای نایل شدن به این آرزو به مذاکرات متقابل وتوافقات دوجانبه مهاجرت موقتی نیاز است. این یک قدم مهم و نخستین برای انکشاف ستراتیژی حکومت است تا عبور و مرور از سرحد را تشخیص و شناسایی نموده و در زمینه اداره مؤثرواساسی برای رفت و آمد های افغانها به کشورهای همسایه تاسیس نماید.

توافقات فعلی سه جانبه با ایران شامل مقررات صدور ویزه اقامت و کار (برای سه سال تمدید می گردد) به آنده افغانهای راجستر شده میباشد که در قدم اول آنها باید با فامیل خود عودت نمایند بعد از استقرار فامیل های شان در افغانستان از طریق شبکه های دیپلماتیکی درخواست برای ویزه میدهد اما تا هنوز این طرح بصورت درست تجزیه و تحلیل نگردیده است، توصیه میگردد که برای این پروگرام وقت داده شود و بعداً بالای آن قضاوت صورت گیرد، اما این فرصت برای افغانهای که هم بطور قانونی زندگی کنند و هم کار، بسیار مهم است. برای حکومت افغانستان ضروری است که توافقات موسومی مهاجرت کارگران را در سل جاری با کشور های همسایه داشته باشد. این تجارب بالارزش شامل پالیسی، مذاکرات تخنیکی در موضوع از قبیل شرایط مقرری،

قرارداد، حقوق، بیمه میباید. برای نایل شدن به این هدف، همکاری وزارت امور خارجه وزارت کار و امور اجتماعی، شهدا و معلولین لازمی پنداشته میشود تا پالیسی دارای جزئیات، تخصصی و تقویت اصول حقوقی باشد. قدمهای مفید اختصاصی منابع بیشتر جهت تقویت ظرفیت های سفارتها، نماینده گی های وزارت مهاجرین و قونسلگری ها لازم است تا از پیشرفت و تحلیل این پروگرام ها ارزیابی بعمل آرند.

در پاکستان یکی از اولویت های مهمآزاد گذاشتن رفت و آمد های عادی سرحدی برای مهاجرین میباید تا میان مهاجرین که غرض مسایل اقتصادی، تجارتي، و یا مسایل اجتماعی هجرت میکنند و مردم عادی سرحدی مهاجرین تفکیک صورت گیرد. مردم ولایات هم مرز بطور دوامدار از مرز عبور و مرور میکنند از اینکه آنها آن طرف سرحد دوستان دارد و با آنها رفت و آمد های متعددی دارد بنا برای حل این معضله گفتگوهای دوجانبه نیاز است تا در این زمینه قانون ایجاد شود و تشخیص گردد که کی مهاجر است و کی برای تجارت، کار و یا جهت مسایل دیگر اجتماعی سفر میکنند در این زمینه حکومت میتواند که جهت مسایل تخنیکي، اقتصادی از مؤسسات بین المللی از قبیل سازمان بین المللی کار و سازمان بین المللی مهاجرت در مورد ظرفیت اقتصادی و ظرفیت جذب مهاجرین همکاری بخواهد.

استراتیژی با تعقیب اهداف فرامرزی ذیل بدست خواهد آمد:

- همکاری دوجانبه میان افغانستان و کشورهای همجوار آن به منظور اداره بهتر رفت و آمد ها در هر دو سوی مرز و کاهش خطرات از طریق دیالوگ فزاینده و تبادل افکار؛
- پالیسی دولت افغانستان در مورد رفت و آمد مردم، توجه و حمایت سیاسی بیشتر ادارات مختلف دولتی را میطلبد (رئیس جمهور، وزارت خارجه و غیره) از طریق تحقیق و پژوهش و تحلیل پالیسی آگاهی یابند.
- توانایی دولت افغانستان به منظور رسیدگی به چالش های مهاجرت های موسمی کارگران از طریق همکاری بهتر بین الوزارتی مورد حمایت قرار گرفته و از طریق مساعدت های تخنیکي بین المللی آگاهی درمورد چگونگی امور می یابند.
- موضوع برگشت افغان های که در ایران و پاکستان بشکل غیر قانونی اقامت دارند بر بنیاد تفاهم دوجانبه مورد رسیدگی قرار میگردد ولی شامل ترتیبات و طرز العملهای قانونی و اداری مبتنی بر اصول و معیارهای بین المللی میگردد.

4. استراتیژی برای افغان های که برای مدت طولانی باقی میمانند:

حکومت افغانستان تا سطح ریاست جمهوری مکرراً آرزوی عودت اتباع افغانی را به کشور دارد و در فرمان ریاست جمهوری این پالیسی گرامی پنداشته شده است. طوریکه عودت کنندگان و پروسه استقرار مجدد ارزیابی گردیده است در آن هیچ نشانه تعبیه رونما نگردیده و تمام مشکلات اقتصادی عودت کنندگان مثل مشکلات سایر افغانهای دیگر است اگرچه وضع امنیتی در جنوب کشور در سال 2006 بدتر شده است افراد حکومتی و مؤسسات خیریه هدف قرار میگیرند و نگرانیهای حفاظتی برای افغانهای که تا هنوز خارج از کشور باقی مانده اضافه گردیده خاصاً در پاکستان، اکثر آنها برای ماندن در کشور میزبان وسیله معشیت خویش را تاسیس نمودند و نسبت به عودت به کشور بی میل هستند بنا در زمینه استراتیژی واضح نیاز است تا پاسخگوی همچو سوالات باشد.

در این اواخر سروی افغانهای که در پاکستان و ایران زندگی میکنند نشان دهنده این است که داشتن شغل، اقتصاد، موقف اجتماعی، خانه، زمین، صحت و تعلیم بیشتر برای استقرار مجدد ارتباط دارد نسبت به نگرانی های امنیتی. این آشکار است که شرایط زندگی برای اکثریت افغانهایی که در خارج تا هنوز باقی مانده نسبت عدم وضع امنیتی آنها زندگی را در خارج ترجیح میدهد نسبت به عودت به افغانستان، حال که این وضع نه در پاکستان و نه در ایران قابل قبول است که مهاجرین در قلمرو شان باشد. ایران خاطر نشان کرده است که میخواهد پروسه تثبیت مهاجرین را آغاز نماید تا این یک وسیله خوب برای عودت دواطلبانه مهاجرین گردد زیرا در صورت عدم قبولیت آنها به عنوان مهاجر صلاحیت خواهد داشت تا از کشور مربوطه آنها را اخراج کنند. ولی، ناامنی و بی ثباتی مداوم در بسیاری از نقاط کشور اشاره می نماید که تطبیق این پالیسی آسان نخواهد بود.

افزایش تخطی ها در جریان سال 2006 نگرانی های را برای مهاجرین در مورد اوضاع امنیتی، ثبات سیاسی و دورنمای پروگرامهای اعمار مجدد ببار آورده است و این باعث تشویش آنعه افغانها شد که از ولایات جنوب و شرق افغانستان که هم مرز با پاکستان میباشند و این ها شاهد واقعات بیشتر امنیتی به تعقیب راه اندازی ثبت نام تثبیت هویت در پاکستان شدند. افغانهای که دارای کارت هویت ثبت نام میباشند آنها میتوانند برای سه سال، از سال 2007 الی 2009 در پاکستان زندگی کنند. معلومات سرشماری افغانها بسیار مهم است از اینکه برای حل مشکلات شان از این سر شماری استفاده میگردد از حکومت پاکستان توقع نمی رود تا میکانیزم را بعد از سه سال آینده ترتیب کنند همانطوریکه حکومت ایران ترتیب نموده است.

برای حکومت افغانستان نظر به تعهدات انجام شده ضرورت است تا این پروسه را تعقیب نماید تا عودت دواطلبانه بیشتر افغانها در سال جاری صورت گیرد. با انکشاف این دورنما میتوان دوتران را تشویق نمود تا در پروگرامهای توسعه مهارتها سرمایه گذاری

کنند که این منجر به تشویق مهاجرین افغان از پاکستان و ایران با حصول اطمینان در مورد استقرار مجدد آنها در داخل افغانستان می‌باشد

با در نظر داشت شرایط جاری در افغانستان مساعدت های بین المللی خاصاً به آن‌عه اشخاص آسیب پذیر که در مناطق شان وضع امنیتی خوب نیست دوام یابد. حکومت ضرورت دارد تا از جوامع بین المللی همکاری بخواهد تا کمک های شان را قبل از موقع توقف ندهد تا بالای حل مشکلات حمایت بشری موافقه صورت گیرد هر چند برای مذاکرات دوجانبه گفتگوهای مقدماتی ضروری پنداشته میشود.

استراتژی از طریق ادامه اهداف زیر در مورد افغان های که برای مدت طولانی در کشور های همسایه باقی مانده اند، بدست خواهد آمد:

دولت افغانستان یک استراتژی واضح را برای ارائه پاسخ به سوالهای افغان های که برای مدت طولانی در کشورهای همسایه بوده اند، تهیه می نماید.

- دولت افغانستان آن‌عه عوامل امنیتی، اقتصادی، اجتماعی و بشری را که مانع بازگشت مهاجرین می گردد شناسایی می نماید و خصوصیات افغان های باقی مانده در خارج و شرایط شان را طرح نموده و بخاطر باقی ماندن افغان ها تا یک زمان قابل پیشبینی به نماینده گی از اتباع خویش با کشور های میزبان داخل مذاکره می گردد.

5. آمادگی ها برای حالات اضطراری (بیجاشدگان داخلی جدید)

در طی دو سال اخیر افغانستان شاهد بیجا شدن تعداد زیادی افغانها در اثر فعالیت های نظامی بخصوص در جنوب کشور و حوادث طبیعی (خشکسالی و سیلاب ها) می‌باشد. در 30 نوامبر، اخراج دسته جمعی 330,000 مهاجر افغان توسط دولت ایران و جابجایی آنها در ولایات نیمروز و فراه تا کمک های عاجل را دریافت نمایند.

در پاسخ به وضعیت بیجا شده گان اخیر، کمیسیون های منطقوی، ولایتی و ولسوالی اداره ضد حوادث تحت رهنمای ملی مسوولین اداره مبارزه با حوادث افغانی و کمیسیون های اضطراری مربوطه رول ارزنده را با مقامات ولایتی بخصوص ریاست های امور مهاجرین و عودت کننده گان و ریاست های احیا و انکشاف دهات کشوربازی نموده است.

شکل 5: از ماه جنوری 2002 بدینسو 98919 فامیل (489845 نفر) با مساعدت دولت افغانستان و جامعه جهانی به محلات اصلی شان جا بجا شده اند. ولی هزاران فامیل هنوز هم نظربه ناامنی های اخیر از مناطق اصلی شان بیجا شده اند

منبع: : فشرده گزارش ماهوار - اپریل 2008، کمیشنری عالی ملل

در سال گذشته پیشرفت های عظیمی در زمینه فوق توسط مقامات دولتی در مرکز و ولایات مشاهده گردیده است ولی هنوز هم، بعضی از ساحات کاری مربوط به آماده گی و مبارزه با حوادث به توجه و پیشرفت بیشتر نیاز دارد، بطور مثال (1) جمع آوری معلومات در باره ساحات آسیب پذیر و نظارت شاخص های کلیدی (سیستم های هشدار اولیه (2) کیفیت و بموقع بودن ارزیابی ها (3) نقشه کشی و هماهنگی پاسخدهی (4) جمع آوری و نگهداری معلومات در قسمت بیجا شدن های فعلی.

دولت افغانستان مطابق به پالیسی خویش مبنی بر اینکه آماده گی های اضطراری و بخاطر مساعدت با بیجاشده های داخلی تماماً تحت هماهنگی مقامات دولتی بخصوص کمیسیون اداره حوادث به کمک ریاست های مهاجرین و احیا و انکشاف دهات می‌باشد ادامه میدهد. در قسمت هماهنگی کمک های ملل متحد جهت آماده گی و مبارزه با حوادث در سطح مرکز و ولایات، دولت افغانستان بالای دفتر یوناما اتکا میکند. این کوشش توسط پلان ملی اداره حوادث و اهداف تفاهمنامه افغانستان رهنمایی میشود. تا ماه جدی سال 1389 (2010 میلادی)، یک نظام مؤثر آماده گی و واکنش در برابر حوادث ناگوار ایجاد خواهد گردید.

استراتژی توسط اهداف ذیل جهت آماده گی و مبارزه با حوادث بدست خواهد آمد.

- در مناطق آسیب پذیر و قابل خطر مشخص، معلومات توسط دولت افغانستان مطابق به رهنمود های استتدرد و منظور شده توسط اداره آماده گی و مبارزه علیه حوادث جمع آوری میشود.
- دولت افغانستان به کمک همکارانش از ساحات که اهالی آن بیجا شده اند، بررسی کرده و نتایج آن را مطابق به استتدرد های تعیین شده توسط اداره آماده گی و مبارزه علیه حوادث با ارگان های ذیدخل مفاهمه مینماید.
- در مناطق که اهالی آن بیجا شده اند، در زمینه مبارزه و پاسخ دهی توسط کمیته های اداره حوادث با حمایت کامل ریاست های مهاجرین، وزارت احیا و انکشاف دهات، ملل متحد تحت رهبری یوناما و دیگر همکاران دولت افغانستان، هماهنگی صورت میگیرد.
- معلومات در باره بیجا شده گان اخیر در سطوح مرکز و ولایات به رهبری اداره آماده گی و مبارزه با حوادث با حمایت کامل وزارت های مهاجرین، احیاً و انکشاف دهات، ملل متحد تحت رهبری یوناما و دیگر همکاران دولت افغانستان به ویژه قونسل مهاجرین ناروی جمع آوری خواهد شد.

6. مسائل مشترک و دیگر مسائل مربوط به سکتور

1. مسایل مشترک

همکاری های منطقه‌یی: با توجه به چالش های متعدد و اوضاع در کشور های مورد نظر و ترکیب مختلف نفوس ، به همکاری منطقه‌ئی و دوجانبه در راستای تحرک و هجرت نفوس در آینده ضرورت خواهد بود. در صورت شرایط لازم در افغانستان این یک امر مهم در توسعه گزینه های متمم برای رژیم های حمایوی بین المللی مهاجرین میباشد. دولت به تجارب بین المللی و توانائی خود خواهد افزود تا بتواند پالیسی های مناسبی را در این عرصه برای افغانستان طرح نماید. همچنان افغانستان نیاز خواهد داشت تا یک استراتژی ارتباطی فوق العاده فعال به منظور ارائه پالیسی ها و برنامه ها به کشور های همجوار تهیه نماید.

جنس: با در نظر داشت موضوع جنس و سن، توجه خاصی برای حفاظت اطفال، زنان و بزرگان از چالش های مشخص که این گروه در هنگام بازگشت روبرو هستند و آسیب پذیر میشوند معطوف میگردد. طوریکه قبلاً شرح گردیده، نصف نفوس مهاجرین افغان خارج از کشور در دیار هجرت تولد گردیده اند.

در نظارت ملی حقوق بشر، مساعی مداوم نشان داده تا صدای زنان شنیده شود. در سال 2007 44% مصاحبات ساحوی مشترکا توسط کمیشنری عالی سازمان ملل متحد در امور پناهنده گان و کمیسیون مستقل حقوق بشر با زنان صورت گرفت. بناً چالش های سهم گیری زنان در کمیته ها و پروژه های جامعه یک نگرانی دیگر را بوجود میآورد تا به آن نیز توجه خاص صورت گیرد.

محیط زیست: مسائل محیط زیست، بالخصوص از نظر فشار های اضافی که در نقاط شهری با بازگشت به میان میآید بیشتر بالای مستحقین تمرکز مینماید. بر علاوه، این مسائل باید در روند ارزیابی ساحات و انتخاب توسط وزارت امور مهاجرین در برنامه های حمایتی و اختصاص زمین شامل گردند.

چنان به نظر میرسد که عودت تقریباً 20% نفوس فشار را بالای منابع طبیعی، فرصت های اقتصادی و محیط زیست شهری وارد نموده است. عودت بیش از 3 میلیون بیشتر به این فشار خواهد افزود. بناً دولت مکلف خواهد بود تا توجه خاص خود را در رابطه به ناسازگاری های بالقوه بالای توزیع زمین و دسترسی به منابع طبیعی مانند (زمین ، چراگاه ها ، آب و جنگلات) بالخصوص در ولایاتی که اقوام مختلف در آن سکونت دارند مبدول بدارد.

مبارزه با فساد اداری: در طرح استقرار مجدد اجزاء برنامه مانند اختصاص زمین، سرپناه و خانه سازی به اقدامات مبارزه با فساد اداری جهت ایجاد شفافیت کامل در روند انتخاب مستحقین، تثبیت استحقاق، مشخصات مالی و تحنیک و با فراهم سازی فرصت ها برای افراد و جامعه جهت رسیده گی به شکایات و نگرانی های شان در مورد برنامه توجه خواهد شد.

ارتقای ظرفیت: ارتقای ظرفیت توانایی نهاد ها و ادارات را به منظور تطبیق پروژه ها و اصلاحات مداوم بلند میبرد. استقرار مجدد مهاجرین بنابر نیاز برای یک شیوه بین الوزارتی یک تعداد چالش ها را بوجود میآورد. این امر مستلزم میکانیسم های خاص میباشد که باید ایجاد گردند. تا امروز، وزارت مهاجرین و عودت کننده گان تنها بر مسایل عودت رسیدگی نموده و در عرصه تمویل پروژه ها/برنامه ها به یک سلسله مشکلات دست و گریبان بوده است. روند در دسترس قرار گرفتن وجوه مالی از سوی وزارت مالیه بسیار بطی بوده است. یک واحد تطبیق برنامه ها در وزارت مهاجرین و عودت کنندگان ایجاد گردیده است تا در عرصه طرح توزیع زمین کمک نماید.

مبارزه با مواد مخدر: استفاده از مواد مخدر و انعکاس آن بر خانواده ها و جوامع در افغانستان با بازگشت تعدادی زیادی از مهاجرین به کشور روز به روز افزایش میآید. آنها در دوران مهاجرت شان در کشور های دیگر به این عمل مبتلا شده اند. مشکلات در عرصه ادغام اجتماعی و اقتصادی نیز آنها را در معرض خطر استفاده از مواد مخدر قرار میدهد. اقدامات لازم برای ایجاد زمینه های کاری برای شان، آنها را از دست داشتن در تولید و یا استفاده از مواد مخدر باز میدارد. فلهاً به اقدامات ویژه نیاز است تا این قشر از اعتیاد و دست داشتن یا کار در صنعت تولید مواد مخدر دور نگهداشته شود.

2. گنجاندن پلانهای انکشاف ولایتی

پلانهای انکشاف ولایتی نگرانی بیشتر اقتصادی و اجتماعی در مورد چوپان های کوچی به بار خواهد آمد. (کوچی ها) که (مهاجرت) و نحوه حاصلات شان مربوط به نگهداری مویشی میگردد، نشان دهنده یک چالش مهم² میباشد که آیا آنها زنده گی خویش را با استفاده از این طریق ادامه میدهند یا نه. کوچی های بیجا شده دارای خصوصیات و توقعات واضح اقتصادی و اجتماعی بوده که جهت شامل سازی آن در چارچوب موجود برنامه های انکشافی به فعالیت های مثبت ضرورت است. کوچی ها با مشکلات مشخص مانند دسترسی به زمین تحت برنامه توزیع زمین دچار هستند.

حالت بیجا شده گان داخلی کوچی در ولایات جنوبی کشور نیاز به عطف توجه خاص و جدی دارد. در طرح راه حل های دراز مدت، وزارت احیاء و انکشاف دهات دارای نقش برآزنده خواهد بود تا آن را ایفا نماید.

3. مسایل مربوط به سکتور

هماهنگی و مؤثریت: نیل به بازگشت مداوم تمام افغانهای متباقی در کشور های همسایه، اساساً مستلزم موارد آتی میباشد: (1) صلح و امنیت در محلات اصلی عودت کننده گان به ویژه جاهانیکه جنگ ها جریان دارد؛ (2) بهبود وضعیت سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و همچنان ظرفیت جذب در سکتور ها و عرصه های کلیدی؛ و (3) فراهم نمودن یک پلان تطبیقی و منابع کمکی برای چندین سال. پیش شرط برای پیشرفت این سکتور عبارت خواهد بود از هماهنگی قوی میان وزارتخانه های ذیربط و ادارت مربوطه و یک افزایش چشم گیر منابع غرض حمایت از برنامه های موجود ملی و در صورت لزوم فعالیت های متمم. قسمیکه در فوق تذکر داده شد، این چالش ها متعدد بوده و واکنش استراتژیک و عملیاتی در برابر آنها باید تدریجاً از سوی دولت به همکاری حامیان بین المللی افزایش یابد.

با در نظر داشت عواقب ممکنه سیاسی و بشری جهت تحریک بیشتر مهاجرین به بازگشت و با در نظر داشت نیازمندی ایجاد پالیسی وسیع جوابگو برای تحرک مردم، پالیسی آینده از سهم گیری گسترده وزارتخانه ها نیز باید برخوردار باشد. به ترتیبات بیشتر اختصاصی پالیسی، نهادی و برنامه یی که بتواند غرض کمک های بین المللی منابع و حمایت لازمه را فراهم سازد نیاز است. هماهنگی نزدیک میان وزارت مهاجرین و عودت کننده گان، وزارت احیاء و انکشاف دهات، وزارت انکشاف شهری، وزارت معارف و وزارت صحت عامه و مراجع تمویل کننده بین المللی در زمینه برنامه های میان مدت استقرار مجدد غرض کاهش یک سلسله فشار ها بر افغانهای مقیم در ایران و پاکستان حیاتی میباشد. این امر مستلزم بهبود ارتباطات میان کابل و ولایات که بیشتر مهاجرین به آنها عودت میورزند میباشد.

در وزارتخانه ها و برنامه های دولت باید ارتباطات بیشتر سیستماتیک میان مقاصد عودت کننده گان و تصامیم در مورد تخصیص منابع ایجاد گردد. همچنان آنها باید امکانات را برای فراهم نمودن این عرصه ها مورد ارزیابی قرار دهند: (1) انتقال وجوه متمم مالی از طریق برنامه های موجود؛ (2) ایجاد یک بخش خاص کریدت که برای عودت کننده گان و مردم محل غرض دستیابی به قرضه های کوچک و انکشاف تجارت های کوچک قابل دسترسی باشد؛ و (3) فراهم نمودن کورس های آموزشی و انکشاف مهارت ها (به ویژه برای جوانان عودت کننده). برای تمام این گونه برنامه ها کمک های بیشتر اداری باید فراهم گردد تا از گنجاندن عودت کننده گان در سایکل پلانگذاری، پیگیری تأثیرات و نظارت سیستماتیک بتوان اطمینان بدست آورد.

این امر از اهمیت بسزای برخوردار است که دولت باید به این مسئله در مباحث و مذاکرات خویش با مراجع تمویل کننده از طریق میکانیزم گروپ های مشورتی اهمیت قایل گردد و خواهان کمک های ویژه و بیشتر برای استقرار مهاجرین برای دوران استراتژی انکشاف ملی افغانستان گردد. راه اندازی یک کنفرانس بین المللی پیرامون عودت و استقرار مجدد از سوی مجلس ششم مورد مشترک نظارت و انسجام مورد تأیید قرار گرفت و گفته شد که این کنفرانس باید در سال 2008 میلادی در کابل راه اندازی گردد که این کنفرانس یک فرصت خوبی برای دولت و مراجع تمویل کننده خواهد بود تا در مورد انسجام و هماهنگی پالیسی و حصول مساعدت ها باهم گفتگو نمایند.

² بررسی ملی چندین سکتوری کوچی ها، فراوک دی ویجر، کابل - 2005، صفحه دوم

4. نظارت و ارزیابی

قرار شرح فوق تعیین شاخص های اندازه گیری برای مهاجرین ، عودت کننده گان و بیجا شده گان داخلی باعث ایجاد مشکلات متعدد برای سکتور گردیده که یک مجموعه عوامل داخلی و خارجی فراتر از نظر سنجی حساس خواهد بود

این بطور مشخص موضوع استقرار مجدد با در نظر داشت تداخلات و حمایت از نتایج موفقانه، بعد و خصوصیات بالقوه نفوس عودت کننده و سطح هماهنگی مورد نیاز میباشد.

مرجع عمده برای نظارت و ارزیابی استراتژی سکتور خود استراتژی انکشاف ملی افغانستان بالخصوص در ارتباط با معیار های توافقنامه افغانستان در مورد موضوع عودت مهاجرین و بیجا شده گان داخلی میباشد. این امر موقع را برای پیشرفت بعدی سطح سراسری استراتژیک در جریان مدت 2008 الی 2013 مساعد میسازد.

پیش بینی گردیده تا کنفرانس بین المللی پیشنهاد شده در مورد عودت مهاجرین و استقرار مجدد در سال 2008 در کابل تدویر یابد. که این کنفرانس فرصتی را برای طرح دوباره پالیسی سکتور و برنامه مربوط مساعد خواهد کرد. و به همینگونه در ساختار بعدی اهداف بیشتر مختصر و قابل سنجش کمک خواهد نمود.

گروپ های کاری و مشورتی استراتژی انکشاف ملی افغانستان میکانیزم های را جهت بررسی سراسری رهنمود های پالیسی طبق محتویات استراتژی انکشاف ملی افغانستان و بررسی از پیشرفت های اهداف در این استراتژی ایجاد خواهد کرد.

پیش بینی گردیده تا برنامه های ملی و انفرادی کمک کننده در استقرار مجدد، روند داخلی نظارت و ارزیابی از پیشرفت فعالیت ها را ایجاد نموده و در راستای تحلیل و ارزیابی گروپ های کاری و مشورتی کمک خواهد نمود.

در جریان انجام تحقیقات ویژه استراتژی انکشاف ملی افغانستان در مورد پایداری استقرار مجدد ، وضعیت اقتصادی و اجتماعی عودت کننده گان مطابق به رهنمود های پالیسی خواهند بود.

اهداف عمومی استراتژیک کوتاه مدت

- از طریق مذاکرات و هماهنگی پالیسی و مساعدت های بشری تسهیل روند بازگشت تدریجی تمام افغانهای که میخواهند به میل خویش از کشور های پاکستان، ایران و سایر کشور های میزبان به کشور عودت نمایند؛
- ایجاد پالیسی بهتر از طریق میکانیزم های بین الوزارتی و تبادل معلومات؛
- فراهم نمودن مساعدت های فوری در عرصه استقرار مجدد جهت بازگشت مهاجرین و بیجا شده گان داخلی؛
- بهبود انسجام و هماهنگی فعالیت های دولت در زمینه استقرار مجدد و انکشاف میان مدت و دراز مدت برای افغانهای عودت کننده و بسیج کمک های بیشتر بین المللی؛
- ارتقای ظرفیت غرض پاسخگویی فوری به نیازمندی های آنانیکه به شکل ناگهانی بنابر عوامل چون رد مرز، بازگشت اجباری و جنگ های داخلی بیجا میشوند؛ و
- نظارت و ارزیابی از روند بازگشت مهاجرین و بیجا شده گان داخلی غرض حصول اطمینان از اعاده حقوق بازگشت کننده گان داوطلب از طریق جمع آوری و تحلیل معلومات و مدافعه و تخصیص منابع با استفاده از معلومات و تحقیقات بهتر.

میان مدت

- ارتقای ظرفیت دولت افغانستان در عرصه پلانگذاری، مدیریت و کمک در زمینه استقرار مجدد و مداوم مهاجرین و بیجا شده گان داخلی افغان از طریق مشوره های پالیسی، تقویت نهادی و مساعدت های آموزشی، فنی و مالی؛
- ارتقای ظرفیت دولت در زمینه تهیه پلان برای آمدگی و پاسخگویی به نیازمندی های بیجا شده گان داخلی در مرکز، ولایات و ولسوالی ها از طریق مشوره پالیسی، برنامه های آموزشی و مساعدت های مادی؛
- فراهم نمودن کمک های بین المللی برای اسقرار مجدد و مداوم افغانهای عودت کننده از طریق بسیج منابع بیشتر غرض افزایش مسئولیت فزینی، حقوقی و مادی آنها؛ و

- سهم‌گیری قوی دولت در عرصه دریافت وضعیت بهتر بودو باش برای افغانهای باقی مانده در کشور های همجوار.

دراز مت

- گذار از اتکاء بر چارچوب های مشخص بشری و مهاجرین و تدابیر برای تنظیم رفت و آمد مردم، به پالیسی هاو حمایت های بیشتر و متنوع؛
- از طریق مدافعه آگاهانه پالیسی تحقیقاتی، کارروی توافقتنامه ها با کشور های همسایه پیرامون فراهم نمودن شرایط بهتر و قابل پیشبینی جهت بود و باش مداوم آنده افغانهای که مایل نیستند به کشور بازگردند؛ و
- به وسیله مذاکرات آگاهانه از طریق تحقیق و تحلیل، پیشرفت در جهت موافقتنامه های دوجانبه در خصوص چارچوبهای مؤقتی مهاجرت کارگران به شمول تدابیر بازگشت به منظور اداره بهتر عبور و مرور از سرحد.

5. ارزیابی خطرات

مهمترین عوامل ایکه امکان دارد در روند تطبیق استراتژی سکتوری تاثیر گذار باشد عبارت اند از (1) پالیسی ها و تدابیر که از جانب کشور پناهنده اتخاذ میگردد، (2) ثبات و امنیت سیاسی در جریان دوره استراتژی انکشاف ملی افغانستان. (3) امکانات محدود نهادی وسازمانی.

ممکن است که کشور های پناه دهنده مباحث دوجانبه را جهت برگشت افغانها خارج از چارچوب فعلی برای عودت داوطلبانه تحت توافقتنامه های سه جانبه غیر مؤجه بپندارند. افزایش در عودت غیرداوطلبانه، ممکن امیدواری ها را بخاطر استقرار مجدد دوامدار خاصناً به نسبت اینکه بازار داخلی کار برای کارگران فاقد حرفه و مهارت (که شمار قابل ملاحظه اینچنین افراد هم اکنون در هجرت بسر میبرند) قبلاً اشباع گردیده است از میان ببرد.

محدویت های اجتماعی واقتصادی در افغانستان ممکن است در جریان استراتژی پروسه مهاجرت را به بیرون از کشور افزایش بخشد. در صورتیکه از یکسو مردم به کار دسترسی نداشته باشند، و از سوی دیگر نبود پالیسی، قانون ویک چارچوب کاری در کشور، افغانها را مجبور خواهد ساخت تا بخاطر کار بیرون از کشور مهاجر شوند. که این امر میتواند تاثیرات منفی بالای زندگی مردم، قاچاق انسان ها و جنایات داشته باشد

کیفیت اوضاع امنیتی و ثبات سیاسی در جریان دوره استراتژی انکشاف ملی افغانستان مشخص میسازد که ایا روند استقرار مجدد در کشور بهبود میابد یاخیر. خطر وجود دارد که اوضاع شاید بهتر نشود خصوصاً ولایات که با پاکستان سرحدات مشترک دارند. در نتیجه فعالیت ها و برنامه های حمایتی دولت جهت تطبیق استراتژی با موانع روبرو میگردد.

ظرفیت دولت هم در مرکز و هم در ولایات بمنظور طرح، هماهنگی و اداره برنامه ها کافی نبوده تا بتواند استقرار مجدد عودت کننده گان را در ولایات فراهم نماید ونتایج موثر ابرای بدست آورد. پس این نقایص تمویل کننده گان را نسبت به تطبیق برنامه های ملی و سایر اقدامات مربوط به استقرار مجدد دلسرد خواهد ساخت.

7. فهرست ماخذ

- کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان. حقوق اقتصادی و اجتماعی در افغانستان، کابل- ماه می 2006
- آفتاب اوپبل، حدود شهر: بررسی مهاجرت کارگران از مناطق روستایی به ساحات شهری در افغانستان. واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، کابل- ماه اپریل 2005
- شرکت مشورتی التائی: استقرار عودت کننده در مارکیت کار افغانستان. کابل، اکتوبر 2006
- مجموعه تحقیقات علوم اجتماعی، افغانها مقیم کویت: اسکان، معیشت ها، شبکه های حمایتی و روابط بین المرزی. واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، کابل- ماه جنوری 2006
- مجموعه تحقیقات علوم اجتماعی- افغانها مقیم پشاور: مهاجرت، اسکان، و شبکه های اجتماعی. واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان- کابل، جنوری 2006
- مجموعه تحقیق علوم اجتماعی- افغانها مقیم کراچی: مهاجرت، اسکان، و شبکه های اجتماعی. واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان- کابل- مارچ 2005
- فاکولته علوم اجتماعی، پوهنتون تهران، برگشت به افغانستان؟ بررسی در مورد افغانهای مقیم ولایت زاهدان جمهوری اسلامی ایران. واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان- کابل، اکتوبر- 2005
- فاکولته علوم اجتماعی پوهنتون تهران: بررسی در مورد افغانها مقیم مشهد جمهوری اسلامی ایران. واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، کابل- اکتوبر 2005
- فاکولته علوم اجتماعی پوهنتون تهران، سری مورد پژوهی: برگشت به افغانستان؟ بررسی در مورد افغانها مقیم تهران- واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان- کابل، جون 2005
- گلبدن حبیبی و پامیله هونته. عودت کننده گان افغان از سوبه سرحد پاکستان به ولایت ننگرهار. واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان. کابل، اپریل 2006
- وزارت ایالات و سوبه سرحد، دولت پاکستان، اداره ملی دیتابیس و ثبت و راجستر. کمیساری عالی سازمان ملل متحد در امور مهاجرین. پاکستان. ثبت و راجستر افغانها در پاکستان، اسلام آباد- می 2007
- پیسایی ویکرامسیکارا جگ سیگال مهران لدن نوروزی سعید عیسی زاده. خانواده های افغان مقیم ایران: خصوصیات و تأثیرات: سازمان بین المللی کار/ کمیساری عالی سازمان ملل متحد در امور مهاجرین، ژنیو، اکتوبر 2006
- سیکو ممیکو هونته پامیله، برگشت یا ادامه اقامه: موضوع افغانهای مقیم پاکستان. واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان- کابل، جون 2007
- ستاگر یلکا مونسوتی الساندرو، شبکه های انتقالی: درک واقعیت منطقه یی
- واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان- کابل 2005
- ستاگر یلکا مونسوتی الساندرو
- شبکه های انتقالی و مهاجرت از فاریاب به ایران. واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان- کابل، فیروری 2005
- ستاگر ایلکا، شبکه های انتقالی و مهاجرت از هرات به ایران. واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان- کابل، فیروری
- انستیتوت پالیسی انکشاف پایدار، گزارش در مورد مشورت های همکاران پیرامون آینده افغانها مقیم شهر اسلام آباد پاکستان، سپتمبر 2006
- انستیتوت پالیسی انکشاف پایدار، ارزیابی و پیشنهادات برای احیای مجدد ساحات بودو باش مهاجرین در بلوچستان و سوبه سرحد 2003
- کمیساری عالی سازمان ملل متحد در امور مهاجرین، اسلام آباد، بخش احصایه ها، موسسه احصایه نفوس، وزارت ایالات و سوبه سرحد، احصایه افغانها مقیم پاکستان 2005، ژنیو

ضمائم

ضمیمه 1:

رکن: مصونیت اجتماعی و مهاجرین
سکتور: مهاجرین و بیجاشده گان داخلی

اهداف و نتایج	عمل و سیاست گذاری های پالیسی	کتگوری	جدول زمانی	ادارات مسوول
	تثبیت معیارهای (سیاسی، امنیتی، اقتصادی، اجتماعی و حقوقی) که عودت کننده گان (مهاجرین و بیجا شده های داخلی) با آن مواجه اند و انکشاف راه حل های دایمی برای مشکلات آنها با توجه خاص بالای زنان نهایت فقیر، معیوبین و بیوه گان. (میکنایزم های حل مشکلات اجاره زمین، اداره چراگاه ها و احیای مجدد مواشی و زیر بنا های موثر تولیدی و مهارت های مسلکی و سرپناه ها و غیره).	اقدامات دیگر /جنسیت اجتماعی و مسایل مشترک	2008 – 2013	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان، وزارت امور خارجه
	تطبیق قانون ثبت مردم ملکی با توجه به کوچی ها که بهمکاری نزدیک وزارتخانه های داخله، سرحدات و امور قبایل صورت میگیرد.	قانون	2008 – 2013	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان، وزارت امور خارجه
	عقد توافقنامه های سه جانبه میان کشور های پناه دهنده، افغانستان و کمیشنری ملل متحد در امور پناه گزینان که بیانگر اصول عودت داوطلبانه، با عزت و تدریجی و ادامه عودت داوطلبانه میباشد.	قانون	2008 – 2013	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان، وزارت امور خارجه
	تدویر کمیسیون های سه جانبه بحیث پالیسی کلیدی که در چوکات آن تصامیم در مورد راه اندازی عملیات عودت داوطلبانه صورت میگیرد.	اقدامات دیگر	2008 – 2013	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان، وزارت امور خارجه
	ارقام پلانگذاری عودت سالانه، بادر نظر داشت جنب ظرفیت های افغانستان که در کمیسیون های سه جانبه بخصوص با حکومت ایران و پاکستان مورد بحث و توافق قرار میگیرد.	اقدامات دیگر	2008 – 2013	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان، وزارت امور خارجه
	نظارت از رفت و آمد های سرحدی، صحبت با عودت کننده گان و ثبت و تسجیل تخطی های اسناد توافقنامه ها و هم توجه لازم در مورد مسایل مبارزه علیه موامخدر	اقدامات دیگر /مسایل مشترک مبارزه با مواد مخدر	2008 – 2013	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان، وزارت امور خارجه، وزارت مبارزه با مواد مخدر، وزارت امور داخله
	حصول اطمینان در مورد حمایت مداوم از تمویل کننده گان برای عرضه کمکها بخاطر احیای مجدد در عرصه های اساسی مانند: تهیه سرپناه، آب و بهداشت، و حمایت های مالی	اقدامات دیگر	2008 – 2013	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان، وزارت امور خارجه، وزارت احیا و انکشاف دهات
	تاکید مداوم در زمینه حمایت های اجتماعی از قبیل: ایجاد سیستم های رجعی، مراکز، شبکه ها برای افراد و گروههای آسیب پذیر با توجه به وضعیت زنان)	اقدامات دیگر	2008 – 2013	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان، وزارت امور خارجه، وزارت کار و امور اجتماعی، شهدا و معلولین، وزارت احیا و انکشاف دهات، MD، کمیشنری عالی سازمان ملل متحد در امور مهاجرین، سازمان جهانی کار، اداره مهاجرین ملل متحد و همکاران
	تطبیق برنامه های جهت فرصت های بهتر کاریابی، انکشاف مهارت ها، سواد اساسی، دسترسی به	اقدامات دیگر	2008-2013	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده

اهداف و نتایج	عمل و سیاست گذاری های پالیسی	کنگوری	جدول زمانی	ادارات مسوول
	برنامه صحتی.			گان ,وزرات احیا و انکشاف دهات , وزارت انکشاف شهری ,وزارت معارف , وزارت تحصیلات عالی ,وزارت کلر و امور اجتماعی
ظرفیت دولت بمنظور اداره و حمایت از عودت کننده گان و برنامه استقرار مجدد تقویت میابد.	تنظیم سیاست ها جهت فراهم آوری مقررات برای بازگشت مهاجرین و عودت کننده گان داخلی در برنامه های ملی.	قانون	2008-2009	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان ,وزارت امور خارجه ,وزرات احیا و انکشاف دهات ,کمیشنری عالی سازمان ملل متحد در امور مهاجرین
	تقویت ظرفیت جهت رسانیدن معلومات به افغانان در داخل و یا خارج کشور.	ایجاد نهادها	2008 – 2013	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان ,وزارت امور خارجه
	کمپیوتری سازی تمام اداره منابع بشری و فعالیت های پروژه جهت تقویت منابع بشری و اداره پروژه.	اقدامات دیگر /مسایل مشترک مبارزه با مواد مخدر	2008-10	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان
	تقویت ظرفیت اداره عامه جهت طرح سیاست و مباحثات بالای توافقات و تقویت تدابیر مبارزه با فساد اداری	ایجاد نهادها /مسایل مشترک توافقتامه افغانستان	2008-10	
	بهبود اداره و تطبیق برنامه اختصاص زمین و حمایت از افزایش ساحات (5-10) در ولایاتی که عودت بیشتر در آن صورت میگیرد. نظارت از فعالیت های ثبت و اختصاص زمین در برابر فساد اداری.	ایجاد نهادها /مسایل مشترک توافقتامه افغانستان	2008 – 2013	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان ,وزارت امور خارجه
	تکمیل اصلاحات نهادی و روند کاری در وزارت مهاجرین و عودت کننده گان و ریاست های مربوطه در ولایات.	ایجاد نهاد ها	2008-210	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان ,کمسیون خدمات ملکی
	ارتقای ظرفیت و کمک های تخنیکی	ایجاد نهادها	2008-2013	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان ,کمسیون خدمات ملکی
	بهبود روابط و مکاتبه میان کابل و ولایات.	ایجاد نهادها	2008-2010	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان ,کمسیون خدمات ملکی
	جمع آوری و تحلیل معلومات (به تفکیک جنسیت اجتماعی) و بلند بردن سطح آگاهی	ایجاد نهادها /مسایل مشترک جنسیت اجتماعی	2008-2010	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان
	مشاورت سیاست گذاری به مقامات ولایتی	ایجاد نهادها	2008-2013	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان ,وزارت امور خارجه ,کمیشنری عالی سازمان ملل متحد در امور مهاجرین
	انسجام تداخلات و حمایت از فراهم آوری اجناس	ایجاد نهادها	TBD	
	بهبود میکانیزم های هماهنگی با ایجاد یک کمیته مشترک (وزارتخانه ها و دوایر ذیربط) جهت سیاست گذاری ، طرح پلان های عملیاتی و انکشاف برنامه اختصاص زمین.	اقدامات دیگر	TBD	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان ,وزرات احیا و انکشاف دهات , وزارت انکشاف شهری ,وزارت کلر و امور اجتماعی
	تحلیل و تجزیه اطلاعات مربوط به افغان ها در کشور های همجوار (ایران و پاکستان) و تحلیل و	اقدامات دیگر /مسایل مشترک	2008-2009	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان

اهداف و نتایج	عمل و سیاست گذاری های پالیسی	کنگوری	جدول زمانی	ادارات مسوول
	ارزیابی ظرفیت جذب افغانان با درک حساسی موضوع جنسیت اجتماعی و اطفال.	جنسیت اجتماعی		گان، کمیشنری عالی سازمان ملل متحد در امور مهاجرین
	اختصاص بودجه برای سکتور ها و ولایات با بازگشت نفوس در نتیجه از دیاد عودت کننده گان	اقدامات دیگر	2007-2010	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان، وزارت مالیه
	ابتدکارات ملی بمنظور رسیدگی به نیازمندی های عودت کننده گان (مرد و زن) و جوامع میزبان محلی انکشاف و در امور خانه سازی بهبود بخشیده. و در برنامه های انکشافی جامعه با تاکید بیشتر بر کاریابی، معیشت بدیل و انکشاف مهارت ها توجه نموده.	اقدامات دیگر	پایان 2009 -	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان، وزارت انکشاف شهری، وزارت امور خارجه، وزارت احیا و انکشاف دهات، وزارت معارف، وزارت تحصیلات عالی
	نظارت و ارزیابی میکانیزم ها جهت تعقیب پروسه استقرار مجدد ایجاد گردیده.	اقدامات دیگر	پایان 2009 of	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان، اداره مبارزه با حوادث طبیعی افغانستان، وزارت احیا و انکشاف دهات، مقامات ولایتی
شرایط بهتر بود باش برای افغانها در کشور های همسایه.	تحقیق و تحلیل بمنظور حمایت از سیاست گذاری.	اقدامات دیگر	پایان 2013 of	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان، وزارت امور خارجه
	مذاکرات با کشور های همسایه از سوی وزارت خارجه و وزارت مهاجرین و برگشتن به وطن و اریه اسناد قابل تجدید.	اقدامات دیگر	2009-2013	وزارت امور خارجه، وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان، وزارت کار و امور اجتماعی
	تشخیص برنامه های بمنظور حمایت از اهداف پالیسی.	اقدامات دیگر		
قراردادهای دوجانبه در زمینه مهاجرت های وقت کارگران.	تحقیقات و تحلیل بمنظور حمایت از سیاست گذاری (مهاجرت کارگران مشخص گردیده)	اقدامات دیگر	TBD	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان، وزارت کار و امور اجتماعی، شهدا و معلولین، وزارت امور خارجه، وزارت امور داخله
	مذاکرات با کشور های همسایه که از سوی وزارت امور خارجه و وزارت کار و امور اجتماعی رهبری میگردد. (قرارداد با کشور های همسایه در منطقه که کارگران را قبول نمایند)	اقدامات دیگر	پایان	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان، وزارت امور خارجه، وزارت کار و امور اجتماعی
	تقویت ظرفیت اداره عامه بمنظور طرح پالیسی ها و بحث روی قرارداد ها.	اقدامات دیگر	End of 2013	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان، وزارت امور خارجه، وزارت کار و امور اجتماعی، شهدا و معلولین، وزارت احیا و انکشاف دهات، MD، کمیشنری عالی سازمان ملل متحد در امور مهاجرین، سازمان جهانی کار، اداره مهاجرین ملل متحد و همکاران
	کنفرانس بین المللی پیرامون عودت کننده گان و استقرار مجدد در افغانستان.	اقدامات دیگر	2008	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان

اهداف و نتایج	عمل و سیاست گذاری های پالیسی	کنگوری	جدول زمانی	ادارات مسوول
				گان وزارت امور خارجه، وزارت کار و امور اجتماعی، شهدا و معلولین، وزارت احیا و انکشاف دهات، MD، کمیشنری عالی سازمان ملل متحد در امور مهاجرین، سازمان جهانی کار، ادره مهاجرین ملل متحد و همکاران
	کمیسیون های سه جانبه با پاکستان و ایران سال چهار مرتبه باهم ملاقت مینمایند.	اقدامات دیگر	2008-20013	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان، وزارت امور خارجه کمیشنری عالی سازمان ملل متحد در امور مهاجرین
	قراردادهای سه جانبه با ایران بر اساس سالانه تجدید میگردد و با پاکستان برای مدت سه سال به امضا میرسد.	اقدامات دیگر	2008	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان، کمیشنری عالی سازمان ملل متحد در امور مهاجرین

ضمیمه 2:

رکن: مصونیت اجتماعی
سکتور: عودت کننده گان و بیجا شده های داخلی

اهداف	معلومات اساسی	شاخص ها	نتایج متوقعه
<p>طرح نخست راهکار فعلی عودت 800.000 الی 1 میلیون انسان را انکشاف میدهد.</p> <p>طرح دوم راهکار جاری عودت 600.000 الی 800.000 افغان را تداوم میبخشد.</p> <p>طرح سوم راهکار حاضر برگشت تعداد 400.000 الی 600.000 نفر را اخلاص مینماید.</p>	<p>3 میلیون مهاجر (2.1 میلیون در پاکستان ، 900.000 در ایران)، 140.000 بیجا شده داخلی طور تخمینی</p>	<p>عودت کننده گان (زن و مرد)تعداد</p>	<p>مهاجرین و بیجا شده های داخلی که داوطلبانه مطابق به اصول و پرنسب های توافق شده بوطن بر میگردند.</p>
<p>تا سال 2010 ، مرحله نخست اصلاحات در وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان تکمیل گردیده و میکانیزم های بین الوزارتی برای مساعدت غرض احیای مجدد خانواده ها ایجاد و فعال میگردد.</p>	<p>فعلا شاخص های قابل سنجش وجود ندارد ، قابلیت های موجود مختلف ولی بطور عام محدوده کشور میباشد.</p>	<p>شاخص پیشرفت در مورد پروسه تحکیم و تقویت ظرفیت دولت بخاطر اداره و کمک آنها</p>	<p>تقویت ظرفیت دولت بخاطر اداره و حمایت از برنامه های عودت و احیای مجدد</p>
<p>توافق با ایران سالانه در جریان سالهای 2008-2013 تجدید خواهد گردید.</p>	<p>توافقنامه سه جانبه با کشور ایران در فیروری سال 2007 برای یکسال امضا گردید</p>	<p>تعداد توافقنامه های سه جانبه عقد شده</p>	<p>بهبود شرایط/ مقررات اقامت افغانها در کشور های همسایه</p>
<p>توافق با پاکستان بین سالهای 2009-2013 تمدید خواهد گردید.</p>	<p>توافقنامه سه جانبه با پاکستان در اگست سال 2007 برای مدت سه سال امضا گردیده است</p>		
<p>توافقنامه انجام شده با ایران در مورد مهاجرت موقت برای اشتغال و کاریابی تا سال 2013</p> <p>توافقنامه امضا شده با کشور پاکستان در مورد اداره رفت و آمد های فرامرزی تا سال 2013</p>	<p>فعلا توافقنامه دو جانبه که مهاجرت کارگران موقت را احتوا نماید وجود ندارد.</p>	<p>تعداد توافقنامه های دو جانبه</p>	<p>توافقنامه های دو جانبه در خصوص بهبود و انکشاف مهاجرت کار یابی موقت</p>

ضمیمه 3: فهرست پروژه/برنامه های استراتژی سکتور مهاجرین و عودت کننده گان

شماره	افغانستان نشانی بوجه	اسم پروژه/برنامه	مدت پروژه		تفکیک نیازمندی ها (به میلیون دالر امریکایی)						مجموع نیازمندی (به میلیون دالر امریکایی)	مجموع تمویل (به میلیون دالر امریکایی)	تفاوت (به میلیون دالر امریکایی)	تمویل کننده بزرگ	ارجان مسوول
			آغاز	ختم	1387	1388	1389	1390	1391	1392+					
1	افغانستان/ 0642601	تامین خدمات اجتماعی و تخنیکی برای شهر هانیکه عودت کننده گان در ان استقرار می یابند	1387		2.000	30.00	40.00	0.00	0.00	0.00	72.00	0.00	-72.00	افغانستان	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان
2	افغانستان/ 0684401	برنامه ساحوی بمنظور حمایت از ان عده عودت کننده گان که از کشور های ایران و پاکستان دوباره به کشور باز میگردند	1387		1.25	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.25	1.25	0.00	کمیسیون اروپایی	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان
3	افغانستان/ 0684701	کمک با افغانهایی که در کشور های همسایه بود و باش دارند	1387		0.73	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.73	0.73	0.00	کمیسیون اروپایی	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان
4	افغانستان/ 0777201	احصائیه نفوس و مسکن افغانستان – مرحله دوم	1387		0.58	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.58	0.58	0.00	ناروی	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان
5	افغانستان/ 0825901	صندوق وجهی مساعدت های بشری	1387		3.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3.00	3.00	0.00	اداره بین المللی انکشافی امریکا	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان
		مجموع									77.563	5.57	-72.00		

ضمیمه 4:

شماره	نام پروژه	موقعیت پروژه	اداره مسؤل	مدت پروژه (سال)		تمویل پروژه (میلیون دالر)		
				شروع	ختم	مجموعه	تمویل	کمیودی
1	توزیع سر پناه برای مهاجرین و معیوبین در نیلی (5000 فا میل استفاده کننده)	دای کندي	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
2	تاسیس شهرک و سر پناه برای مهاجرین در کا پیسا	پنجشیر	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
3	اعمار سر پناه برای مهاجرین در مرکز ولایت	پنجشیر	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
4	اعمار شهرک برای مهاجرین در مرکز ولایت	دای کندي	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
5	اعمار ساختمان اداره مهاجرین در مرکز ولایت (10 اطاق)	دای کندي	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
6	اعمار مسکن برای کوچی ها (40 نقشه 200 فا میل استفاده کننده)	هلمند	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
7	توزیع نقشه مسکن برای عودت کننده گان با لای 18000 جریب زمین در ساحه پنجو	هلمند	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
8	توزیع سر پناه برای 2500 عودت کننده گان بیجا شده در مرکز و ولسوالی ها	هلمند	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
9	اعمار شهرک برای مهاجرین و اهالی منطقه در مرکز و نزدیک به سرک عمومی ولسوالی موسی (1000 فا میل)	خوست	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
10	اعمار شهرک برای مهاجرین و اهالی منطقه در ولوالی باک (1000 فا میل)	خوست	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
11	اعمار شهرستان در خاص کنر ، گاتو قلعه ، چناری ولسوالی تنگو برای مهاجرین	کنر	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
12	اعمار سر پناه برای مهاجرین در مرکز و ولسوالی ها (1000 استفاده کننده)	کنر	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
13	اعمار خانه برای افراد یدوش در ولسوالی لاجه منگل 300 فا میل)	پکتیا	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
14	ایجاد سر پناه برای معلولین و فا میل های شهیدا در مرکز ولسوالی وارس	بامیان	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
15	اعمار سر پناه در مرکز ولایت (10 اطاق)	پنجشیر	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				

شماره	نام پروژه	موقعیت پروژه	اداره مسؤول	مدت پروژه (سال)		تمويل پروژه (ميليون دالر)		
				شروع	ختم	مجموعه	تمويل	كمبودي
16	اعمار شهرک جديد در ولسوالي نارو براي 100 فا ميل	غز ني	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
17	اعمار شهرک جديد در مرکز ولايت براي 2200 فا ميل	غز ني	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
18	اعمار شهرک جديد در ولسوالي مقر براي 1200 فا ميل	غز ني	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
19	اعمار شهرک جديد در ولسوالي اندر براي 800 فا ميل	غز ني	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
20	ايجاد شهرک براي مهاجرين و عودت کننده گان در ولسوالي جفتو (2000 استفاده کننده)	وردک	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
21	توزيع نقشه مسکن در ميدان شهر (2000 فا ميل 2000 خانه)	وردک	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
22	ايجاد شهرک براي مهاجرين فا ميل شهديايتيمان و افراد نا توان در تمام ولسوالي ها (1500 نفر در هر شهرک)	وردک	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
23	اعمار شهرک براي مهاجرين - بيتيمان - اقارب شهدا در ولسوالي قسم اباد بهسود (1000 جريب زمين 1900 استفاده کننده)	ننگر هار	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
24	اعمار شهرک مهاجرين در گمبري و شاخ مصري (1000 جريب زمين 20000 نفر)	ننگر هار	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
25	ايجاد سيستم اب نوشيدني در شهرک خو بتر از شهر شرنه پکتيا (100000 استفاده کننده)	پکتيا	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
26	اعمار رياست مهاجرين در مرکز شرنه (10 اطاق 12000 استفاده کننده)	پکتيا	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
27	اعمار سر پناه براي مهاجرين و عودت کننده گان در شهر شرنه و تمام ولسوالي ها	پکتيا	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
28	توزيع زمين به مهاجرين بيتيمان و بيوه ها در ولسوالي برمل (3000 استفاده کننده)	پکتيا	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
29	تدارک شهرک ها براي مهاجرين در مرکز ولايت و ولسوالي ها	کنذ	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
30	تدارک سر پناه براي عودت کننده گان در ولسوالي دره صوف بالا (87000 استفاده کننده)	سمنگان	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
31	اعمار و جغل اندازي شهرک (SPDI) 15 كيلو متر)	سمنگان	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				

شماره	نام پروژه	موقعیت پروژه	اداره مسؤول	مدت پروژه (سال)		تمويل پروژه (ميليون دالر)		
				شروع	ختم	مجموعه	تمويل	كمبودي
32	اعمار اداره امور عودت كننده گان مهاجرين در محمود رافي	كا پيسا	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
33	توزيع سر پناه براي مهاجرين در مركز و در ولايت (1000 فاميل استفاده كننده)	سر پل	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
34	توزيع 5000 خيمه با سر پناه براي مهاجرين اين ولايت	لوگر	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
35	اعمار رياست مهاجرين (با لاي 5 جريب زمين 2000 استفاده كننده)	لغمان	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
36	اعمار شرك مهاجرين در شهر قلات براي مهاجرين اين ولايت	زابل	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
37	اعمار شهرك مهاجرين	ارزگان	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
38	اعمار اداره براي مهاجرين در مركز چغچران	غور	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
39	توزيع سر پناه براي مهاجرين به سطح مركز ولايت (20000 فاميل)	غور	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
40	توزيع سر پناه براي مهاجرين و عودت كننده گان در مركز ولايت (1000 سر پناه)	نيمروز	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
41	اعمار شهرك براي مهاجرين و معلولين در مركز ولايت و ولسوالي ها	نيمروز	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
42	بازگشت مردم بيجا شده داخلي به قريه جات شان در ولسوالي كامديش (710 فاميل)	نورستان	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
43	اعمار سر پناه براي فاميل هاي بيجا شده در ولسوالي كشتوز كامديش (710 فاميل)	نورستان	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
44	اعمار يك رياست براي مهاجرين در مركز پاروان (8 اطاق)	نورستان	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
45	اعمار كلينك در شهرك مهاجرين	بغلان	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
46	اعمار مكتب در شهرك مهاجرين در بغلان جديد	بغلان	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
47	ايجاد يك شهرك براي مهاجرين در ولسوالي يكا و لنگ	باميان	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				

شماره	نام پروژه	موقعیت پروژه	اداره مسؤول	مدت پروژه (سال)		تمويل پروژه (ميليون دالر)		
				شروع	ختم	مجموعه	تمويل	كمبودي
48	اعمار شهرک مها جرین در فیض اباد و ولسوالي شهر بزرگ (2500 استفاده کننده)	بدخشان	وزارت احیا و انکشا ف دهات	1388				
49	اعمار شهرک مها جرین و عودت کننده گان در شهر میمنه	فاریاب	وزارت احیا و انکشا ف دهات D	1388				
50	اعمار اداره مها جرین و عودت کننده گان در مرکز شبرغان	جوزجن	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
51	اعمار ادره مها جرین و عودت کننده گان در مرکز ولایت	پروان	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
52	اعمار سر پناه برای غر با و عودت کننده گان	پروان	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
53	اعمار ریاست مها جرین و عودت کننده گان	تخار	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
54	حفر چاه های عمیق در شهرک مها جرین	فراه	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
55	اعمار سر پناه در مرکز ولایت	فراه	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
56	اعمار مرکز تر پینگ برای مها جرین	فراه	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
57	اعمار شهرک برای مها جرین و اهالی منطقه در ولسوالي ترکي (1000 فامیل)	خوست	Social Protection	1388				
58	تاسیس مراکز حرفوی برای عودت کننده گان داخلی (500 استفاده کننده)	هلمند	وزارت کار امور اجتماعی شهدا و معلولین	1388				
59	تاسیس زیر بناه شهرک مها جرین چغچران (1000 فامیل)	غور	وزارت کار امور اجتماعی شهدا و معلولین	1388				
60	اعمار شهرک مها جرین در گیزاب چوره (20 یا 25)	ارزگان	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
61	اعمار ریاست مها جرین و عودت کننده گان در شهر قلات (16 اطاق)	زابل	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				
62	حفر چاه های عمیق در کمپ مها جرین شهر قلات (3 چاه)	زابل	وزارت احیا و انکشاف دهات	1388				

شماره	نام پروژه	موقعیت پروژه	اداره مسؤول	مدت پروژه (سال)		تمويل پروژه (ميليون دالر)		
				شروع	ختم	مجموعه	تمويل	كمبودي
63	توزيع غذا لباس خيمه و ديگر ضروريات روزانه براي مهاجرين و بيجا شده گان در ولسوالي غورك (1000 فاميل استفاده كننده)	كندهار	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
64	اعمار يك شفاخانه مجهز در شرك مهاجرين قريه سليجا و ولسوالي پنجوايي (50000 مهاجر و بيجا شده)	كندهار	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
65	اعمار سر پناه براي مهاجرين بيجا شده در مركز ولايت و تمام ولسوالي ها (هر سر پناه 102 متر مربع)	كندهار	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
66	تدارك شبكه اب نو شيدني و حفر چاه اب عميق در شهرك عودت كننده گان	سر پل	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
67	تدارك اب نو سيدني براي شهرك مهاجرين (500 فاميل عودت كننده استفاده كننده)	سمنگان	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
68	ايجاد شهرك براي معلولين در ميدان شهر (1000 فاميل)	وردك	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				
69	حفر 200 متر چاه هاي عميق همراه با تجهيزات ان در ولسوالي بهارك (2000 فاميل استفاده كننده)	تخار	وزارت احيا و انكشاف دهات	1388				